

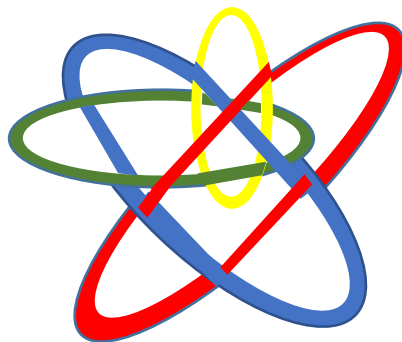


MINISTARSTVO ZA ODGOJ  
I OBRAZOVANJE KANTONA SARAJEVO



**Uputstvo o organizaciji takmičenja  
za učenike osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo  
za školsku 2023/2024. godinu**

**OPĆINSKI NIVO**



**Sarajevo, decembar 2023. godine**

Zahvaljujemo se spoljnim saradnicima:

Mirela Avdibegović, Ibrahim Muharemović, Sanela Karović, Huriya Nalo, Sead Srna, Azra Pohara, Lejla Telarević i Suada Krezić.

Napomena: Terminološko korištenje ženskog ili muškog roda u ovom Uputstvu podrazumijeva uključivanje oba roda.

## SADRŽAJ

1.	UVOD/OPĆE ODREDBE .....	4
2.	OPĆE INFORMACIJE O TAKMIČENJU .....	5
	2.1. Cilj takmičenja .....	5
	2.2. Organizatori takmičenja .....	5
	2.3. Organi takmičenja i nadležnosti .....	5
	2.3.1. Komisija za organiziranje i realiziranje takmičenja za učenike osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo i nadležnosti.....	6
	2.3.2. Komisija za pripremu testova i nadležnosti.....	6
	2.3.3. Komisiju za pregled testova/praktičnih radova i žiriranje muzičkih numera.....	6
	2.3.4. Komisija za organizaciju i realizaciju sportskih takmičenja i nadležnosti .....	6
	2.3.5. Nadležnosti škola - domaćina takmičenja .....	7
	2.4. Prijava takmičara .....	7
	2.5. Dostavljanje testova .....	7
	2.6. Dolazak učenika na takmičenje.....	7
	2.7. Nagrade .....	7
3.	NASTAVNI PREDMETI/OBLASTI .....	8
	3.1. Matematika .....	9
	3.2. Fizika.....	11
	3.3. Informatika .....	13
	3.4. Tehnička kultura .....	18
	3.5. Robotika .....	22
	3.6. Geografija/Zemljopis .....	24
	3.7. Historija Bosne i Hercegovine .....	26
	3.8. Građansko obrazovanje/Demokratija i ljudska prava „Projekt građanin“ .....	30
	3.9. Tjelesni i zdravstveni odgoj/Sport .....	39
	3.10. Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo .....	41
4.	PRILOZI .....	43
	4.1. Kalendar takmičenja, smotri i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i učešću Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu .....	43
	4.2. Koordinator/voditelji takmičenja .....	47
	4.3. Formular / Šifrnjak koji učenici popunjavaju prije takmičenja .....	48
	4.4. Obrazac za podnošenje žalbi .....	49

## 1. UVOD / OPĆE ODREDBE

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i Javna ustanova Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo, u skladu s programskim aktivnostima, kontinuirano rade na afirmaciji izvrsnosti učenika Kantona Sarajevo koji svojim znanjem, talentima i vještinama predstavljaju sebe, svoju školu i Bosnu i Hercegovinu na svim nivoima takmičenja.

Komisija koordinatora za organizovanje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu pripremila je Uputstvo o organizaciji takmičenja za učenike osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu za općinski nivo.

Ovim dokumentom reguliraju se prava, odgovornosti, obaveze i organizacija takmičenja za sve učesnike (organizatore, učenike i nastavnike) na području Kantona Sarajevo. Dokument sadrži opis svih elemenata neophodnih za organizaciju i realizaciju takmičenja na općinskom nivou.

U cilju ostvarivanja principa javnosti u radu, ovaj dokument će biti istaknut na internetskoj stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo (<https://mo.ks.gov.ba/>) i Javne ustanove Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo (<https://irpo.ba/>).

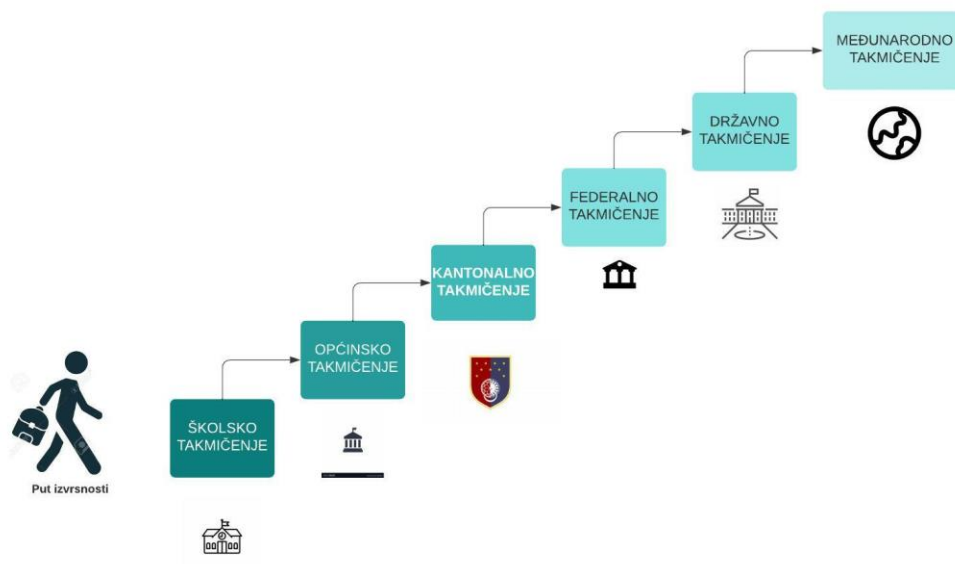
Sve dodatne informacije o takmičenju bit će blagovremeno objavljivane na internetskoj stranici JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo u sekciji *Takmičenja*.

**SRETNO!**

## 2. OPĆE INFORMACIJE O TAKMIČENJU

### 2.1. Cilj takmičenja

Takmičenje je pravilima određen postupak iskazivanja sposobnosti, vještina i znanja učenika. Svrha takmičenja je predstavljanje znanja, vještina, sposobnosti i kompetencija učenika. Takmičenje potiče učenika na razvoj i unapređenje ličnih vještina, sposobnosti, kreativnosti i izvrsnosti, te doprinosi dodatnoj afirmaciji odgojno-obrazovnog rada i podizanju nivoa kvalitete obrazovanja općenito.



### 2.2. Organizatori takmičenja

Školska takmičenja organizira školski aktiv nastavnika u školi.

Općinska takmičenja organiziraju nadležne općinske službe u saradnji sa Ministarstvom za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo i imenovanom Komisija koordinatora za organizovanje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu.

### 2.3. Organi takmičenja i nadležnosti

U svrhu realizacije takmičenja JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo imenuje:

1. Komisiju koordinatora za organizovanje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu;
2. Komisiju za pripremu testova;
3. Komisiju za pregled testova/praktičnih radova i žiriranje muzičkih numera;
4. Komisiju za organizaciju i realizaciju sportskih takmičenja.

Komisiju koordinatora za organizovanje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu čine voditelji / koordinatori takmičenja za svaki nastavni predmet / oblast.

Mjesto održavanja takmičenja određuju nadležne općinske službe za obrazovanje u saradnji sa školama.

### **2.3.1. Komisija koordinatora za organizovanje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu - nadležnosti:**

- izrada Uputstva za organizaciju i provođenje takmičenja kao procesnog dokumenta koji, u cilju detaljnog uređenja procesa takmičenja, obuhvata kreiranje pravila, propozicija takmičenja i ciljnih grupa učesnika;
- predlaganje članova komisija za pregled testova na osnovu dostavljenih podataka nadležnih općinskih službi;
- koordiniranje radom komisija za pripremu i pregled testova;
- formiranje i dostavljanje konačne rang-liste nadležnoj općinskoj službi i JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo;
- sastavljanje i dostavljanje pismenog izvještaja o realizaciji takmičenja;
- obavljanje i drugih aktivnosti neophodnih za adekvatnu realizaciju takmičenja.

### **2.3.2. Komisija za pripremu testova i nadležnosti**

Komisiju za pripremu testova čine predsjednik Komisije i tri iskusna nastavnika koji su dali značajan doprinos u stručnom radu; imaju iskustva u radu sa talentovanim i nadarenim učenicima, kao i u pripremi zadataka za takmičenje.

Nadležnosti Komisije za pripremu testova:

- priprema takmičarskog/ih testa/ova;
- priprema rješenja testa/ova;
- dostupnost tokom trajanja takmičenja radi eventualnih pojašnjenja (online/telefonski).

### **2.3.3. Komisiju za pregled testova/praktičnih radova i žiriranje muzičkih numera**

Stručne komisije za pregled/žiriranje najuspješnijih takmičarskih radova, izbor najuspješnijih numera i slično, definisanih Kalendarom takmičenja, sastoje se od 3 člana.

Nadležnosti Komisije:

- dostupnost tokom trajanja takmičenja radi eventualnih pojašnjenja;
- pregled testova i izrada preliminarne liste;
- formiranje i dostavljanje preliminarne listi školama i koordinatoru takmičenja;
- omogućavanje uvida u test takmičarima u roku od jednog sata nakon okončanja takmičenja;
- rješavanje prigovora / žalbi u dogovoru s voditeljima / koordinatorima takmičenja;
- izrada konačne rang-liste takmičenja i dostavljanje koordinatoru, JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo i nadležnoj općinskoj službi za obrazovanje.

Konačne rang-liste će biti objavljene na stranici JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

### **2.3.4. Komisija za organizaciju i realizaciju sportskih takmičenja i nadležnosti**

Komisija učestvuje u organizaciji i realizaciji sportskih takmičenja shodno propozicijama u Uputstvu za nastavni predmet Tjelesni i zdravstveni odgoj/Sport.

### 2.3.5. Nadležnosti škola - domaćina takmičenja

Škole - domaćini su nadležne za organizaciju:

1. prostora za takmičenje;
2. printanja testova i pratećeg materijala (šifre/kodovi, itd);
3. dežurstva u učionicama;
4. prostorija za ispravljanje radova i pristup internetu za članove Komisije.

Preporuka: Na dan takmičenja organizirati online nastavu.

### 2.4. Prijava takmičara

Škola prijavljuje takmičara/takmičarku najkasnije 5 dana prije početka takmičenja na poziv nadležnih općinskih službi za obrazovanje.

Ukoliko se utvrdi da je škola prijavila takmičara koji ne ispunjava navedene uslove takmičenja, takmičaru neće biti dozvoljeno učešće na takmičenju.

### 2.5. Dostavljenje testova

Dostava takmičarskih testova vrši se na e-mail škole domaćina takmičenja, 30 minuta prije početka, a ključ testa po završetku takmičenja, uz prisustvo predstavnika općinske službe za obrazovanje.

### 2.6. Dolazak učenika na takmičenje

Učenici dolaze pola sata prije početka takmičenja radi registracije i pripreme za početak takmičenja.

### 2.7. Nagrade

Tri prvoplasirana takmičara iz svakog nastavnog predmeta/oblasti na nivou općine se direktno plasiraju na kantonalni nivo takmičenja. Broj dodatno plasiranih učenika (15) iz pojedinih predmeta/oblasti (Matematika, Fizika, Geografija) se utvrđuje nakon utvrđivanja konačnih rang-listi iz svih općina.

Dodjela diploma i zahvalnica za nastavnike koji su pripremali učenike i škole domaćine organizuje se na završnoj svečanosti koju organiziraju nadležne općinske službe.

## 3. NASTAVNI PREDMETI / OBLASTI

Na osnovu Kalendara takmičenja za školsku 2022/2023. godinu planirana su takmičenja iz 10 nastavnih predmeta/oblasti:

- |   |   |
|---|---|
| a) Matematika   | (VI, VII, VIII i IX razred)   |
| b) Informatika  | (I-IX razreda, jedno takmičenje za sve razrede)   |
| c) Fizika   | (VIII i IX razred)  |
| d) Tehnička kultura   | (V-IX razred)   |
| e) Geografija   | (IX razred)   |
| f) Robotika   | (VII razred)  |
| g) Historija BiH  | (VII razred)  |
| h) Revija/Smotra KUS  | (Hor uz pratnju)  |
| i) Sport  | (Odbojka - ekipa (M) - učenici od VI do IX razreda,<br>Odbojka - ekipa (D) učenici od VI do IX razreda) |
| j) Građansko obrazovanje/<br>Demokratija i ljudska prava<br>„Projekt građanin“ takmičenja | (VII razred OŠ i III razred SŠ)   |



*Shematski prikaz nastavnih predmeta/oblasti*



### 3.1. MATEMATIKA

#### 3.1.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuju se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Matematika:

**Datum održavanja takmičenja:** 28. 2. 2024.  
**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora  
**Termin održavanja takmičenja:** 9,00 – 11,30h

#### 3.1.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

##### Osnovna škola

Takmičenja za učenike osnovnih škola održavaju se u kategoriji VI, VII, VIII i IX razreda. Učenici se takmiče u kategoriji razreda kojeg pohađaju. Dodatno, ako aktiv nastavnika Matematike u školi procijeni da neki učenik nižeg razreda od VI posjeduje znanja koja mu omogućavaju da se takmiči sa učenicima VI razreda, tada se on može takmičiti u kategoriji VI razreda na školskom takmičenju. Ukoliko ostvari plasman na općinsko takmičenje, tada se takmiči na općinskom nivou (i eventualno višim nivoima) ravnopravno s učenicima VI razreda.

Plasman na općinsko takmičenje ostvaruju tri prvoplasirana učenika sa školskog takmičenja. Učenike na općinsko takmičenje prijavljuje školski aktiv nastavnika Matematike nadležnoj općinskoj službi. Plasman na kantonalno takmičenje ostvaruju tri prvoplasirana učenika s općinskog takmičenja, a od preostalih učenika sa svih općina formira se dodatna lista od 15 učenika (iz svakog razreda) s najvećim brojem osvojenih bodova koji također prolaze na kantonalno takmičenje. Spisak učenika koji su ostvarili plasman na kantonalno takmičenje bit će objavljen na web stranici JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

#### 3.1.3. Kategorije / oblasti takmičenja / test

Nastavni plan i program sa definisanim ishodima učenja za šesti razred dostupan je na: <https://kurikulum.ks.gov.ba/bs/elementi?predmet=Matematika>, a nastavni plan i program za osnovne škole u Kantonu Sarajevu (počevši od sedmog razreda) dostupan je na: [https://mo.ks.gov.ba/sites/mo.ks.gov.ba/files/2021-02/5.\\_matematika\\_0.pdf](https://mo.ks.gov.ba/sites/mo.ks.gov.ba/files/2021-02/5._matematika_0.pdf). Posebno objašnjenje dato je za cjeline koje se ne nalaze u Nastavnom planu i programu odgovarajućeg razreda. Na svakom takmičenju uključeno je gradivo prethodnih razreda, kao i gradivo nižih nivoa u tom razredu.

Gradivo koje se može pojaviti na takmičenju je sljedeće:

Nivo	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
Općinsko takmičenje	Sve cjeline iz Nastavnog plana i programa sa definisanim ishodima učenja za 5. razred, te sljedeće cjeline: 1. Skupovi 2. Kružnica, krug, ugao 3. Djeljivost brojeva	Sve cjeline iz nastavnog plana i programa za 6. razred, te sljedeće cjeline: 1. Cijeli brojevi 2. Racionalni brojevi 3. Ugao i trougao (do podudarnosti trouglova, ne uključujući podudarnost) 4. Tekstualni zadaci (prevođenje tekstualnog zadatka u odgovarajuće jednačine, rješavanje tih jednačina ili jednostavnijih sistema jednačina)	Gradivo za kantonalno takmičenje u 7. razredu, te sljedeće cjeline: 1. Realni brojevi 2. Pitagorina teorema i njena primjena 3. Proporcionalnost duži. Talesova teorema. 4. Proporcionalne veličine. Funkcija direktne i obrnute proporcionalnosti 5. Tekstualni zadaci sa procentima (razni tekstualni zadaci koji uključuju procenete)	Gradivo za kantonalno takmičenje u 8. razredu, te sljedeće cjeline: 1. Razlomljeni racionalni izrazi 2. Linearna funkcija 3. Linearne jednačine i nejednačine s jednom nepoznatom 4. Sistemi linearnih jednačina s dvije nepoznate 5. Logičko-kombinatorni zadaci (razni zadaci koji zahtijevaju logičko rezonovanje učenika, što može uključivati osnovna prebrojavanja, kombinatorne igre i slično)

Tabela 1. Pregled nastavnih sadržaja zastupljenih na takmičenju

### 3.1.4. Informacije o testu

Na općinskom takmičenju učenika osnovnih škola, učenici rješavaju pet zadataka. Ukupan broj bodova je 100 (svaki zadatak nosi 20 bodova). Komisija za sastavljanje zadataka će se potruditi da zadaci budu poredani po težini (od lakših ka težim).

### 3.1.5. Dinamika takmičenja

- (1) Učenici dolaze na takmičenje 30 minuta prije početka takmičenja.
- (2) Izrada zadataka na općinskom takmičenju traje 150 minuta.
- (3) Testovi se rade pod šifrom.
- (4) Komisija za pregledanje testova učeničke radove pregleda pod šiframa, nakon čega objavljuje preliminarne rezultate (pod šiframa).
- (5) Nakon objavljivanja preliminarne rezultata, učenik ima pravo na žalbu (u trajanju od sat vremena nakon završenog takmičenja).
- (6) Nakon rješavanja žalbi, Komisija otvara šifre i objavljuje konačne rezultate.

### 3.2. FIZIKA

#### 3.2.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuju se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Fizika:

<b>Datum održavanja takmičenja:</b>	8.4.2024.
<b>Mjesto održavanja takmičenja:</b>	Prema uputi organizatora
<b>Termin održavanja takmičenja:</b>	9,00 – 11,15h

#### 3.2.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Svi učenici 8. i 9. razreda osnovne škole koji žive i školuju se u Kantonu Sarajevo imaju pravo da učestvuju na svim nivoima takmičenja, uključujući učenike s državljanstvom drugih zemalja.

Za osnovne škole takmičenje se provodi na školskom, općinskom, kantonalnom i federalnom nivou i to za učenike osmog i devetog razreda.

#### 3.2.3. Kategorije/oblasti općinskog takmičenja/test (*struktura testa*)

Prije općinskog takmičenja, u svakoj osnovnoj školi se provodi školsko takmičenje na koje se mogu prijaviti svi zainteresirani učenici i to u kategoriji razreda koji pohađaju. Na općinsko takmičenje učenici osnovne škole se plasiraju ako su osvojili jedno od prva tri mjesta na školskom takmičenju u kategoriji razreda koji pohađaju.

Test za općinsko takmičenje za osnovnu školu uključivat će sljedeće nastavno gradivo:

	8. razred	9. razred
Općinski nivo	1. Kinematika (ravnomjerno pravolinijsko kretanje, ravnomjerno promjenjivo pravolinijsko kretanje, grafici brzine, puta i ubrzanja). 2. Dinamika (drugi Newtonov zakon, osnovna jednačina kretanja, dijagrami sila, princip nezavisnosti djelovanja sila, gravitaciona sila, sila Zemljine teže, sila trenja). 3. Kretanje u polju Zemljine teže (slobodan pad). 4. Mehanika fluida (pritisak, hidrostatički pritisak, atmosferski pritisak, Pascalov zakon, Arhimedov zakon, potisak).	1. Elektrostatika (Coulombov zakon elektrostatičke, princip superpozicije, električno polje, jačina električnog polja). 2. Istosmjerna električna struja (zatvoreno električno kolo i njegovi elementi, serijska i paralelna veza otpornika, serijska i paralelna veza kondenzatora, Ohmov zakon za dio kola, Ohmov zakon za zatvoreno strujno kolo, Prvo Kirchhoffovo pravilo (jednostavnije električno kolo), Joule-Lenzov zakon). 3. Magnetno polje (magnetna indukcija, jačina magnetnog polja, magnetno polje pravolinijskog provodnika, kružnog provodnika i zavojnice, Amperova sila).

Tabela 2. Pregled nastavnih sadržaja zastupljenih na takmičenju

### 3.2.4. Informacije o takmičarskim zadacima

Na općinskom takmičenju učenika osnovnih škola učenici rješavaju četiri zadatka. Ukupan broj bodova je 100 (svaki zadatak nosi 25 bodova).

### 3.2.5. Dinamika takmičenja

- (1) Učenici su na takmičenje dužni doći 30 minuta ranije.
- (2) Izrada zadataka na općinskom takmičenju traje 135 minuta.
- (3) Testovi se rade pod šifrom.
- (4) Listiće za pisanje šifre prikupit će u kovertu dežurni nastavnik ili član takmičarske komisije, koji će nakon zadnjeg prikupljenog listića istu zalijepiti.
- (5) Prilikom ulaska u učionicu u kojoj će se takmičiti učenici su dužni isključiti svoje mobilne telefone i pametne satove te iste odložiti na sto kod dežurnog nastavnika.
- (6) Pri izradi zadataka dozvoljena je upotreba pribora za pisanje i crtanje i kalkulatora koji u svojoj memoriji nemaju zapamćeni tekst, formule ili drugi sličan materijal. Dežurni nastavnik ili član takmičarske komisije je u obavezi da učenika koji ne rješava zadatke samostalno, koristi nedozvoljeni pribor ili na drugi način ne poštuje propozicije udalji s takmičenja.
- (7) Komisija za pregledanje zadataka objavljuje rezultate pregleda radova pod šiframa. Rješenja zadataka se objavljuju na vidljivom mjestu u školi koja je domaćin takmičenja odmah nakon isteka vremena za izradu zadataka.
- (8) Svaki takmičar ima pravo na pisani prigovor odmah nakon saopštavanja preliminarnih rezultata na općinskom takmičenju, sa navedenim brojem zadatka i obrazloženjem zašto se ulaže prigovor. Prigovor se rješava u roku od sat vremena nakon objavljene preliminarne rang-liste.
- (9) Nakon rješavanja prigovora formira se konačna rang-lista prema broju bodova koje su takmičari osvojili.
- (10) Poslije objavljivanja konačne rang-liste žalbe se ne uzimaju u razmatranje.

### 3.3. INFORMATIKA

#### 3.3.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuje se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Informatika:

**Datum održavanja takmičenja:** 11.3.2024.

**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora

**Termin održavanja takmičenja:** 9,00 – 12,00h

#### 3.3.2. Silabus općinskog takmičenja (pregled oblasti i tema koje su obuhvaćene takmičarskim zadacima)

Znanja iz domena osnovne računarske pismenosti koja su preduslov za učešće na takmičenju su:

- upotreba uobičajenih pomoćnih aplikacija u operativnom sistemu;
- upotreba integrisanog razvojnog okruženja (IDE);
- rad sa datotečnim sistemom (kreiranje direktorija/foldera, kopiranje, premještanje i brisanje datoteka)

##### 1. MATEMATIKA

- Cijeli brojevi i brojevni sistemi,
- Matematičke operacije i poređenja,
- Osobine cijelih brojeva (pozitivni/negativni, parni/neparni, djeljivost, prosti brojevi),
- Razlomci,
- Tačke u Dekartovom koordinatnom sistemu (dvodimenzionalnom),
- Euklidova udaljenost (Pitagorina teorema),
- Osnovni geometrijski oblici (trougao, pravougaonik, kvadrat, krug).

##### 2. OSNOVE PROGRAMIRANJA, STRUKTURE PODATAKA I ALGORITMI

- Osnove sintakse i semantike programskog jezika C++, Python
- Promjenljive (varijable), tipovi podataka (boolean, integer, double, character), izrazi, naredba dodjele,
- Jednostavan ulaz/izlaz (unos sa tastature i ispis u konzolu),
- Uslovi i grananje,
- Petlje,
- Funkcije, prosljeđivanje parametara,
- Strukturna dekompozicija problema (razbijanje problema na podprobleme),
- Nizovi (arrays), stringovi (strings),
- Matrice (dvodimenzionalni nizovi),
- Algoritmi za konverziju brojevni sistema,
- Provjera prostosti broja,

- Jednostavnije strategije dizajna petlje,
- Manipulacija nizovima (popunjavanje, traženje minimalnog/maksimalnog elementa u nizu, modifikovanje elemenata niza, parcijalne sume, sekvencijalna obrada članova),
- Lociranje tačke u osnovnim geometrijskim oblicima (kružnica, pravougaonik, kvadrat).

### 3.3.3. Učesnici takmičenja i način prijave

Općinsko takmičenje se održava u jednoj kategoriji - svi učenici osnovnih škola takmiče se zajedno. Svaka škola na općinsko takmičenje može poslati najviše tri učenika. Učenici se na takmičenju takmiče ekipno - svaka škola čini jedan tim (ekipu). Učenici iz iste škole će raditi takmičenje zajedno na jednom računaru.

Na općinsko takmičenje učenike (ekipu) prijavljuje škola putem On-line obrasca

### 3.3.4. Dinamika takmičenja

1. Učenici dolaze u školu koja je domaćin takmičenja najkasnije pola sata prije početka takmičenja.
2. Pola sata prije početka takmičenja počinje razmještanje učenika po učionicama, posebno vodeći računa o distanci između školskih ekipa.
3. Prije početka takmičenja učenici će preuzeti šifre i zadatke.
4. Učenici trebaju sjediti za računarima 15 minuta prije početka takmičenja.
5. Eventualni tehnički i drugi nepredviđeni problemi moraju se riješiti prije početka takmičenja; u suprotnom se početak takmičenja odgađa za neophodan period.
6. Takmičenje počinje u unaprijed određenom terminu, osim u slučaju tehničkih problema (pogledati stavku 5).
7. Nakon završetka takmičenja, učenici izlaze iz učionica, a ekipa ili minimalno predstavnik ekipe ostaje u školi do objavljivanja preliminarnih rezultata.
8. Po završetku izrade zadataka i predviđenog vremena za rad, rješenja pregledava nadležna komisija uz prisustvo i demonstraciju predstavnika ekipe.
9. Period žalbi počinje po objavi preliminarnih rezultata. Preliminarni rezultati poznati su najdalje pola sata nakon završenog pregleda i bodovanja rješenja zadataka.
10. Objavljivanjem preliminarnih rezultata počinje period slanja žalbi, koji traje 1 sat. Učenici ili njihovi nastavnici u tom periodu mogu dostaviti prigovor putem obrasca ili poslati e-mail na unaprijed određenu adresu sa žalbom na bodovanje jednog ili više zadataka.
11. Obrada žalbi/prigovora može početi čim pristigne prva žalba, a traje onoliko koliko je neophodno da se obrade sve žalbe.
12. Finalni rezultati takmičenja objavljuju se nakon obrade svih žalbi.

Program takmičenja je sljedeći:

RB	VRIJEME/PERIOD	AKTIVNOST
1.	do 8:30 sati	Dolazak školskih ekipa
2.	8:30 – 9:00 sati	- Otvaranje takmičenja i kratko uputstvo učenicima, raspoređivanje učenika u kabinetu, obraćanje organizatora, predstavljanje članova Komisije, odlaganje svih komunikacijskih uređaja na predviđeno mjesto, otklanjanje eventualnih nejasnoća, štampanje i podjela pripremljenih zadataka takmičarima.
3.	9:00 – 12:0 sati	- Izrada zadataka
4.	12:30 sati	- Pregled i bodovanje zadataka
5.	Po završetku prethodne aktivnosti	- Objavljivanje preliminarne rezultata <i>(Žalbu na preliminarne rezultate u pismenoj formi dostaviti komisiji najdalje 60 minuta od objave preliminarne rezultata)</i>
6.	Po prispijeću prve žalbe/prigovora	- Razmatranje eventualnih žalbi
7.	Po završetku prethodne aktivnosti, a najkasnije do 15:30 sati	- Objavljivanje konačnih rezultata takmičenja

### 3.3.5. Zadaci i realizacija takmičenja

Zadatke za općinsko takmičenje priprema Komisija.

Zadaci na općinskom takmičenju su isti u svim općinama. U 8:00 predsjednik Komisije za sastavljanje zadataka će poslati testove nadležnim općinskim službama, a u 11:30 rješenja zadataka sa testnim primjerima za bodovanje i detaljnom šemom bodovanja. Kad učenici završe sa izradom zadataka, rješenja se objavljuju na vidnom mjestu.

Pri izradi zadataka nije dozvoljeno koristiti internet. Dežurna osoba treba se pobrinuti da onemogući pristup internetu svakom računaru koji će učenici koristiti na takmičenju. Dežurna osoba treba da upozori učenike iz različitih timova (škola) ukoliko međusobno komuniciraju tokom takmičenja. Prije, tokom i nakon izrade zadataka svi učesnici se trebaju pridržavati svih dobivenih uputstava od strane dežurnih nastavnika ili članova Komisije.

Učenici takmičenje rade pod šifrom. Dežurni nastavnik prije početka takmičenja učenicima dijeli šifre (svakoj školi po jednu), te formular (prilog 1) na kojem učenici pišu svoje ime i prezime, ime škole, razred, ime i prezime nastavnika i šifru škole. Šifre škola su redni brojevi, počevši od 1 pa nadalje. Zadnji broj ujedno je i ukupan broj škola na takmičenju. Papir sa šiframa će domaćinima dostaviti nadležna općinska služba (prije takmičenja), a zadatak domaćina je da izreže odgovarajući broj šifri i podijeli ih dežurnim nastavnicima. Dežurni nastavnik izmiješa šifre, te ih podijeli učenicima.

### 3.3.6. Tehnički preduslovi i praktična realizacija takmičenja

Učenici rješavaju zadatke na računaru. Svaka ekipa (škola) smještena je za jedan računar, s obzirom na to da je takmičenje ekipno. Računari na kojima učenici rade moraju imati instalirano okruženje Code: Blocks ili Dev C++ za programski jezik C++ , Python. Ekipa (škola) za svaki zadatak kreira fajl u kojem piše kod u programskom jeziku C++ ili Python. Ako ekipa piše kod u programskom

jeziku C++, onda će kreirati po jedan fajl sa ekstenzijom .cpp za svaki zadatak koji želi da se budeje njegovom timu. Ako ekipa piše kod u programskom jeziku Python onda će kreirati po jedan fajl sa ekstenzijom .py, za svaki zadatak koji želi da se budeje njegovom timu. Preporučuje se učenicima da koriste integrisana razvojna okruženja (IDE) radi lakšeg kreiranja i spašavanja kodova, kao i testiranja unosa i ispisa podataka.

Potrebno je skrenuti pažnju učenicima da u rješenjima zadataka (fajlovima) navedu šifru svoje škole, ali ne i ime škole ili svoje ime. Dakle, za svaki zadatak ekipa će napraviti jedan fajl. Ime svakog fajla (ne računajući ekstenziju .cpp ili .py) treba da ima sljedeći format: skola\_(šifra)\_zadatak\_(redni-broj-zadatka). Naprimjer, ekipa (škola) sa šifrom 10 spasi rješenje za zadatak 3 i imenuje fajl sa skola\_10\_zadatak\_3. Ekipa ne smije nigdje unutar fajlova stavljati ime škole, već samo šifru. Sve fajlove ekipa treba staviti u jedan folder na desktopu, koji će nazvati 'opcinsko\_skola\_(šifra)'. Naprimjer, škola sa šifrom 10 će spasiti svoja rješenja (fajlove) u folderu na desktopu pod nazivom 'opcinsko\_skola\_10'.

Po završetku rada, ekipa je dužna da podizanjem ruke javi dežurnoj osobi da je završila rad. Dežurna osoba zapisuje tačno vrijeme završetka rada ekipe, isključuje se monitor ili računar, te ekipa napušta prostoriju. Sve ekipe ili predstavnici ekipa čekaju završetak takmičenja u prostorijama škole koja je domaćin takmičenja.

Općinska komisija, nakon dobivanja rješenja i završetka takmičenja, pregleda zadatke uz prisustvo i demonstraciju izvođenja programa od strane predstavnika ekipe. Prvo se poziva predstavnik ekipe koja je prva završila rad i u nastavku se vodi računa o listi koju je formirala dežurna osoba. Zabranjena je bilo kakva izmjena sačuvanog koda, o čemu brine Komisija.

Komisija zahtijeva od učenika sukcesivno testiranje programa na zadane parametre, kontroliše tačnost dobivenih rezultata, te zapisuje broj bodova za svaki zadatak.

Nakon pregleda svih zadataka, Komisija sabira bodove i zapisuje ukupan broj bodova za ekipu. Nakon testiranja svih programa, učenik demonstrator napušta prostoriju, a poziva se predstavnik naredne ekipe. Postupak se ponavlja dok sve ekipe ne budu bodovane.

Po završetku bodovanja formira se preliminarna rang-lista koja se objavljuje na ekipama dostupno mjesto.

Formulari koje su učenici popunili stavljaju se u kovertu koja se ne otvara do rješavanja učeničkih žalbi. Učeničke radove Komisija pregleda pod šiframa. Preliminarni rezultati također se objavljuju pod šiframa. Nakon toga, u periodu do sat vremena od objave preliminarnih rezultata, učenici imaju pravo na žalbu. Žalba se podnosi pismenim putem, koristeći obrazac za podnošenje žalbi (prilog 2). Domaćin je obavezan da isprinta dovoljan broj obrazaca za podnošenje žalbi. Nakon što komisija zaprimi žalbu, poziva ekipu i eventualno njihovog nastavnika na uvid u rad. Prilikom diskusije o žalbi očekuje se da se učenici, nastavnici i članovi takmičarske komisije obraćaju jedni drugima sa uvažavanjem. Uvid u žalbu je ograničen na 5 minuta po učeniku i zadatku, pri čemu član Komisije koji razmatra žalbu ima pravo da to vrijeme produži. Sve žalbe se rješavaju na dan takmičenja.

Na takmičenju učenici rješavaju pet zadataka. Ukupan broj bodova je 100 (svaki zadatak nosi 20 bodova). Na osnovu broja bodova vrši se rangiranje škola (ekipa). Prvorangirana je ona ekipa koja ima najviše bodova. U slučaju da dvije ili više škola imaju isti broj bodova, prednost u rangiranju ima ona ekipa koja je prije završila rad, što se utvrđuje na osnovu evidencije dežurne osobe. Pri tome, ako



je određena škola osvojila više bodova od neke druge škole, ta škola osvaja  $n+1$ . mjesto, bez obzira na eventualna dijeljenja mjesta ispred nje (to znači da ukoliko npr. dvije škole dijele prvo mjesto, škola koja je sljedeća po broju bodova osvaja treće, a ne drugo mjesto).

Direktan plasman na kantonalno takmičenje ostvaruju članovi samo jedne, prvoplasirane škole sa općinskog takmičenja. Od svih škola koje su se takmičile na općinskim takmičenjima iz informatike u Kantonu Sarajevo, formira se lista "Kantonalna bodovna lista" po osnovu broja bodova. Učenici 5 škola a po osnovu rezultata sa pomenute liste "Kantonalna bodovna lista", bit će pozvani na Kantonalno takmičenje. Broj ekipa koje se pozivaju sa jedne općine a na osnovu rezultata sa liste "Kantonalna bodovna lista" ograničen je na najviše 2 (dvije ekipe/škole). Na web-stranici Ministarstva i/ili JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo, objavit će se lista učenika koji su se plasirali na kantonalno takmičenje.

### 3.4. TEHNIČKA KULTURA

#### 3.4.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuje se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Tehnička kultura:

<b>Datum održavanja takmičenja:</b>	12.4.2024.
<b>Mjesto održavanja takmičenja:</b>	Prema uputi organizatora
<b>Termin održavanja takmičenja:</b>	9,00 -10,00h (testovi) 10,40 – 12,40h (praktičan rad)

#### SATNICA TAKMIČENJA

Dolazak takmičara i prijava za takmičenje	8 <sup>00</sup> h
Postavka izložbenih radova iz nastave	8 <sup>00</sup> - 8 <sup>30</sup> h
Otvaranje takmičenja	8 <sup>30</sup> - 8 <sup>45</sup> h
Raspoređivanje učenika za rad testova iz nastave	8 <sup>50</sup> - 9 <sup>00</sup> h
Testovi iz nastave V, VI, VII, VIII, IX razred (60 min)	9 <sup>00</sup> - 10 <sup>00</sup> h
Užina za učenike (u nadležnosti općinskih službi)	10 <sup>05</sup> - 10 <sup>35</sup> h
Praktičan rad (120 min )	10 <sup>40</sup> - 12 <sup>40</sup> h
Proglašenje rezultata i zatvaranje takmičenja (u skladu sa brojem škola učesnika na određenoj Općini može doći do odstupanja proglašenja rezultata)	14 <sup>00</sup> - 15 <sup>00</sup> h

#### 3.4.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Na općinskom takmičenju učestvuju sve ekipe škola s područja općine. Ekipu čine najbolje plasirani učenici na školskom takmičenju i to: po jedan učenik petog, šestog, sedmog, osmog i devetog razreda.

Na kantonalnom takmičenju učestvuju ekipe koje su se plasirale s općinskih takmičenja po kvotama za svaku općinu (Općina Hadžići i Trnovo-2 ekipe, Općina Novi grad-4 ekipe, Općina Novo Sarajevo-3 ekipe, Općina Centar-3 ekipe, Općina Vogošća-2 ekipe, Općina Ilijaš-2 ekipe, Općina Ilidža-3 ekipe, Općina Stari grad-2 ekipe). Ukupno je 21 ekipa. Ekipu čine po jedan učenik od V do IX razreda, ukupno 5 učenika, koji su na općinskim takmičenjima ostvarili najbolji plasman.

Učenici Zavoda Mjedenica i Centra Vladimir Nazor na oba nivoa učestvuju revijalno.

### 3.4.3. Kategorije / oblasti takmičenja / test (struktura testa)

a) Kategorije / oblasti takmičenja:

Takmičenje se sastoji od teoretskog i praktičnog dijela.

**I. Teoretski dio** – Test znanja za učenike **V, VI, VII, VIII i IX razreda**.

Testovi obuhvataju materiju iz nastave Tehničke kulture za odgovarajući razred, po važećim udžbenicima i Nastavnom planu i programu. Učenici kao ekipa na testiranju mogu osvojiti maksimalno 250 bodova.

**II. Praktični dio** – Izrada praktičnog rada se realizuje prema tehničkom crtežu koji će biti dodijeljen na dan takmičenja. Upute za realizaciju, pripremu materijala i alata uz naznačenu oblast, temu i opis zadatka, dostavljaju se školama 15 dana prije takmičenja.

Prvo se održava teoretski dio, a zatim praktični dio.

Teoretski dio traje 60 minuta, a praktični dio 120 minuta.

Ekipa / škola koja je učesnik takmičenja, pored teoretskog i praktičnog rada obavezna je upriличiti izložbu radova iz nastave Tehničke kulture i Osnova tehnike od V do IX razreda, koji se neće bodovati.

U slučaju da ekipa / škola na dan takmičenja nema izložen rad za određeni razred, toj ekipi se umanjuje broj bodova ukupnog plasmana za 10, za svaki rad koji nema izložen.

### 3.4.4. Dinamika takmičenja

Ekipe/škole koje su učesnici takmičenja dolaze pola sata prije početka takmičenja.

Komisija i članovi Komisije:

- Komisija za testove i praktičan rad na općinskom nivou (predsjednik i tri člana) za V, VI, VII, VIII i IX razred.

Pojedinačni plasman učenika se ostvaruje na osnovu broja osvojenih bodova na testu po razredu, od V do IX.

Ekipni plasman se ostvaruje na način da se saberu bodovi ekipe / škole s testova svih pet takmičara i bodovi koje je ekipa / škola ostvarila na praktičnom radu.

Pravo učešća na kantonalnom takmičenju u pojedinačnoj konkurenciji imaju učenici koji su ostvarili jedno od prva tri mjesta na općinskom takmičenju i učenici koji su osvojili više od 80% bodova na testu.

**Teoretski dio** takmičenja se sastoji od 10 pitanja za učenike **V, VI, VII, VIII i IX razreda** i traje 60 minuta. Maksimalan broj bodova po testu koji učenik može ostvariti je 50 bodova, pri čemu se odgovori boduju prema sljedećoj tabeli:

Broj pitanja	Broj bodova	
1, 2 i 3	3 boda po pitanju	maksimalan broj osvojenih bodova: 9
4, 5, 6 i 7	5 bodova po pitanju	maksimalan broj osvojenih bodova: 20
8, 9 i 10	7 bodova po pitanju	maksimalan broj osvojenih bodova: 21

Tabela 3. Bodovanje

Na praktičnom dijelu takmičenja ekipa je potpuna s 5 članova i čine je učenici koji su radili testove. Ekipe / škole će najkasnije 15 dana prije takmičenja dobiti upute za realizaciju, pripremu materijala i alata uz naznačenu oblast, temu i opis zadatka, a tehničku dokumentaciju – crtež na dan takmičenja.

Za praktičan rad ekipa / škola je obavezna obezbijediti sve što je potrebno za izradu praktičnog zadatka (alat, mašine, pribor i materijal, prema ranije dostavljenoj specifikaciji).

Sve što nije navedeno u specifikaciji koju ekipe / škole dobiju prije realizacije takmičenja ne može biti korišteno u izradi praktičnog rada.

Sve suprotno prethodnom stavu smatrat će se povredom Propozicija i biti sankcionisano od strane Komisije.

Praktični dio radi se na dan takmičenja i traje do 120 minuta. Maksimalan broj bodova ekipe / škole je 50, pri čemu se boduju sljedeći elementi:

- tačnost i preciznost izrade,
- funkcionalnost uređaja, ako nije u pitanju maketa,
- ekonomičnost materijala,
- estetski izgled rada,
- izvještaj o obavljenom praktičnom radu, redosljed radnih operacija i kratak opis rada.

#### Tabelarni pregled

ELEMENTI	BODOVI
Tačnost i preciznost izrade	maksimalan broj osvojenih bodova: 10
Funkcionalnost	maksimalan broj osvojenih bodova: 10
Ekonomičnost materijala	maksimalan broj osvojenih bodova: 10
Estetski izgled	maksimalan broj osvojenih bodova: 10
Izvještaj o obavljenom praktičnom radu	maksimalan broj osvojenih bodova: 10

Tabela 4. Pregled bodovanja na osnovu kriterija bodovanja

Pravo učešća na kantonalnom takmičenju u ekipnoj konkurenciji imaju učenici članovi ekipe / škole koji su ostvarili jedno od prvih tri mjesta u ekipnom plasmanu, uvažavajući kvote svake općine.

- Preliminarna rang lista se objavljuje na ekipama dostupno mjesto.
- U periodu do sat vremena od objave preliminarnih rezultata, učenici imaju pravo na žalbu.
- Žalba se podnosi pismenim putem, koristeći obrazac za podnošenje žalbi (prilog 2). Domaćin je obavezan da isprinta dovoljan broj obrazaca za podnošenje žalbi. Nakon što komisija zaprimi žalbu, poziva ekipu i eventualno njihovog nastavnika na uvid u rad. Prilikom diskusije o žalbi očekuje se da se učenici, nastavnici i članovi takmičarske komisije obraćaju jedni drugima sa uvažavanjem.

- Uvid u žalbu je ograničen na 5 minuta po učeniku i zadatku, pri čemu član Komisije koji razmatra žalbu ima pravo da to vrijeme produži. Sve žalbe se rješavaju na dan takmičenja te se naknadne žalbe ne uzimaju u razmatranje.
- Konačna rang-lista formira se prema ukupnom broju osvojenih bodova.
- Konačnu rang – listu koordinator takmičenja upućuje svim školama.
- Konačna rang – lista bit će dostupna na službenoj web–stranici JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

### 3.5. ROBOTIKA

#### 3.5.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuje se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo iz oblasti Robotike:

**Datum održavanja takmičenja:** 7.3.2024.  
**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora  
**Termin održavanja takmičenja:** 9,00 – 10,00

#### 3.5.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Takmičenje iz oblasti Robotika je predviđeno za učenike VII razreda osnovnih škola Kantona Sarajevo.

Plasman na kantonalno takmičenje ostvaruje prvorangirana ekipa učenika s općinskog takmičenja, a od preostalih ekipa sa svih općina formira se dodatna lista ekipa s najboljim rezultatima (broj bodova+vrijeme) koje također prolaze na kantonalno takmičenje, maksimalno 20 ekipa.

Za osnovne škole takmičenje se provodi na školskom, općinskom, kantonalnom i državnom nivou i to za učenike VII razreda. Ukoliko predmetni nastavnik procijeni moguće je da na općinskom takmičenju učestvuju i učenici nižeg razreda jer se učenici takmiče kao tim.

#### 3.5.3. Organizacija takmičenja

- (1) Škola koja je domaćin takmičenja treba organizovati prostor za provođenje takmičenja i po potrebi računare/laptope sa softverom za programiranje mBot robota.
- (2) Općinsko takmičenje se provodi u jednoj školi na području općine.
- (3) Oprema koja se koristi na takmičenju je isključivo Makeblock – mBot robot.
- (4) Preporuka za sve škole je da organizuje školsko takmičenje kako bi izabrala učenike za naredni nivo takmičenja.

#### 3.5.4. Pravo na učestvovanje u takmičenju

- (1) Pravo učešća imaju učenici osnovnih škola sa područja Kantona Sarajevo.
- (2) Ekipa škole se takmiči sa vlastitom (školskom) mBot opremom i laptopom sa softverom za programiranje mBot robota.
- (3) Ekipu čine dva člana koji čine školski tim.
- (4) Škola prijavljuje tim za općinsko takmičenje najkasnije 5 dana prije početka takmičenja na poziv nadležnih općinskih službi za obrazovanje.
- (5) Škola može prijaviti samo jedan takmičarski tim.

### 3.5.5. Upute o realizaciji općinskog takmičenja

- (1) Škola - domaćin dužna je osigurati salu ili (hol škole) sa po jednom klupom za svaku prijavljenu školu, računare/laptope po potrebi, stolice i priključak na struju.
- (2) Škola domaćin treba omogućiti komisiji pristup u salu (hol škole) sat vremena ranije radi postavljanja staza.
- (3) Konačna rang-lista se formira na osnovu najboljeg rezultata ekipe od 3 pokušaja.
- (4) Izrada zadatka traje 60 minuta.

### 3.5.6. Komisija za pregled učeničkih radova

- (1) Komisija se sastoji od predsjednika i dva člana.
- (2) Komisija je tokom takmičenja zadužena za mjerenje vremena vožnje i formiranje rang-liste.

### 3.5.7. Dinamika takmičenja

- (1) Takmičenje se sastoji od jednog zadatka.
- (2) Programiranje i testiranje zadatka traje 60 minuta.
- (3) Učenici nakon pripreme programa imaju tri pokušaja za bodovanje u roku od 90 minuta.
- (4) Komisija računa broj bodova koje je robot prešao na stazi i mjeri vrijeme tokom kojeg je robot izvršio određeni zadatak.
- (5) Rangiranje se vrši prema najboljem rezultatu (rezultat = broj bodova + vrijeme). Ukoliko se desi da ekipe imaju isti broj bodova u obzir će se uzeti vrijeme, odnosno koja je ekipa prije završila stazu.  
Svaki izlazak sa staze smatra se krajem bodovanja za ekipu.

### 3.6. GEOGRAFIJA/ZEMLJOPIS

#### 3.6.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, određuje se datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Geografija/Zemljopis:

**Datum održavanja takmičenja:** 18.03.2024.

**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora

**Termin održavanja takmičenja:** 9,00 -10,00h

#### 3.6.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Osnovna škola – IX razred

#### 3.6.3. Kategorije / oblasti takmičenja / test (struktura testa)

Osnovna škola – oblasti takmičenja: Regionalna geografija Bosne i Hercegovine, Kartografija, Litosfera.

Osnovna škola – struktura testa: 40% Regionalna geografija Bosne i Hercegovine, 30% Kartografija, 30% Litosfera.

Na Kantonalnom takmičenju učestvuju tri prvoplasirana takmičara sa općinskih takmičenja i 15 takmičara koji su ostvarili najbolji rezultat od ukupnog broja takmičara sa svih općinskih takmičenja.

#### 3.6.4. Dinamika takmičenja

##### SATNICA TAKMIČENJA ZA OPĆINSKI NIVO

8:30 Dolazak takmičara i prijavljivanje ekipa dežurnom nastavniku

8:30 - 8:45 Raspoređivanje učenika u pratnji dežurnog nastavnika;

Izvlačenje i upisivanje šifri;

Preuzimanje i kovertiranje šifri;

Podjela zadataka i davanje uputa za rad;

9:00 - 10:00 Izrada zadataka /60 minuta/

10:00 - 10:15 Dežurni nastavnik po isteku vremena preuzima radove i predaje ih članovima

Komisije

- Preliminarnu rang listu predsjednik Komisije za pregledanje i bodovanje objavljuje na vidnom mjestu u dogovoreno vrijeme.
- Ukoliko dva ili više takmičara imaju isti broj bodova na nekom od prva tri mjesta rade dodatni test poslije saopćavanja preliminarne rang-liste.



- Učesnik takmičenja ima pravo uvida u svoj rad u dogovoru s predsjednikom Komisije za pregledanje i bodovanje i ima pravo na pisani prigovor u roku od 60 minuta nakon saopštavanja preliminarnih rezultata s precizno navedenim brojem zadataka i obrazloženjem zašto se ulaže prigovor.
- Predsjednik Komisije, u dogovoru sa koordinatorom takmičenja, dostavit će odgovor na žalbu na e-mail adresu pošiljaoca prigovora u roku od 24 sata.
- Preliminarnu rang-listu koordinator / voditelj takmičenja šalje svim školama na službenu e-mail adresu u roku od 24 sata od početka takmičenja.
- Nakon rješavanja svih žalbi u roku od 24 sata, objavljuje se konačna rang-lista, formirana prema ukupnom broju osvojenih bodova takmičara.
- Poslije objavljivanja Konačne rang-liste, žalbe se ne uzimaju u razmatranje.

### 3.7. HISTORIJA BOSNE I HERCEGOVINE

#### 3.7.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja općinskih takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i učešću Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet/oblast Historija Bosne i Hercegovine:

**Datum održavanja takmičenja:** 8.5.2024. godine  
**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora  
**Termin održavanja takmičenja:** 9,00h

#### 3.7.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja

Učenici VII razreda osnovnih škola u Kantonu Sarajevo.

#### 3.7.3. Oblast i tema

Fokus takmičenja iz predmeta historija za učenike osnovnih škola u školskoj 2023/24. godini je na tematskoj oblasti **Srednjovjekovna Bosanska država** s obzirom na važnost isticanja korijena bosanske državnosti i kulturno-historijskog naslijeđa srednjeg vijeka.

Odabir teme i način njene realizacije kroz takmičenje temeljen je ishodima učenja predmetnog kurikuluma za historiju Kantona Sarajevo i Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini te u fokusu ima sljedeća postignuća učenika:

- Pokazuje drugima historijsko znanje i razumijevanje.
- Tumači prošlost na temelju didaktički oblikovanih historijskih izvora i razumije šta sve može utjecati na pisanje historije.
- Otkriva različita historijska stajališta na historijske događaje i određuje kontekst u kojem su ta gledišta nastala (kritičko mišljenje).
- Koristi se različitim načinima prikazivanja historijskog vremena i hronologije.
- Razumije historijska razdoblja, kako su povezani događaji u njima, objašnjava glavne pravce, procese i probleme iz prošlosti smještajući ljude i događaje u vremenski i prostorni okvir.
- Objašnjava kako su glavni događaji u vremenu povezani jedan s drugim, i rekonstruira, prati i tumači određene oblike (društvene, ekonomske, kulturne, religijske, političke, te svakodnevni život) društva u različitim kontekstima kroz vrijeme i kroz različita historijska razdoblja.
- Razumije trajanje nekih ideja u vremenu i kako preplitanjem određenih ideja i historijskih događaja može doći do novih historijskih obrazaca.
- Utvrđuje na koji način dolazi do promjena u različitim historijskim razdobljima, objašnjava kako se neki oblici mogu promijeniti, dok drugi ostaju isti; razumije složenost promjena i njihov utjecaj ne samo na politiku i tehnologiju već i na vrijednosti i vjerovanja; utvrđuje ključne prekretnice u svjetskoj historiji i određuje uzroke koji su doveli do promjena i dugoročnih posljedica tih promjena

- Ukazuje na povezanost između određenih historijskih događaja i širih društvenih, ekonomskih i političkih pravaca i razvoja.
- Razumije složenost historijskih uzroka i posljedica, kao i ograničenja da se utvrdi uzrok i posljedica.

### 3.7.4. Uputstva

U skladu sa ishodima učenja za nastavu historije te na temelju Bloomove taksonomije u kojima kreacija predstavlja najviši nivo ostvarenosti ishoda učenici svojim istraživanjem i promišljanjem o temi Srednjovjekovna Bosanska država trebaju kreirati prezentacije u vidu izložbi, video uradaka, igrokaza, recitala, interaktivnih prezentacija i sl., u koji će se bazirati na historijskim činjenicama, ali kroz koje će se pokazati funkcionalna primjena historijskog znanja i razumjevanja.

Od učenika se očekuje da demonstriraju znanja i vještine:

1. Prikupljanja i korištenja dostupnih izvora o Srednjovjekovnoj Bosanskoj državi;
2. Analize izvora i komparacije sa udžbeničkom i stručnom literaturom;
3. Rekonstrukcija i tumačenje najznačajnijih historijskih događaja koji se vezuju za Srednjovjekovnu Bosansku državu ukazujući na najznačajnije ličnosti, unutrašnje i vanjske političke prilike iz vremena njenog postojanja te naglasak na uzroke i posljedice najznačajnijih događaja koji su bili prekretnice u prošlosti Srednjovjekovne Bosne;
4. Predstavljanje društvenih, privrednih i kulturnih prilika u Srednjovjekovnoj Bosanskoj državi te posebnosti koji se vežu za ovaj period (crkvene prilike; stećci kao poseban izraz sepulkralne umjetnosti);
5. Ocjena važnosti baštine Srednjovjekovne bosanske države (Koje vrijednosti srednjovjekovne bosanske države danas baštinimo i zašto su nam važne?);
6. Prezentiranje dobijenih rezultata istraživanja u vidu interaktivnih prezentacija (igrokaz, video materijali, izložbe, recitali i sl.) u maksimalnom trajanju do 10 minuta.

Ovakva vrsta pristupa takmičenju promovira primjenu vještina i ishoda učenja iz predmeta historija na najvišem nivou. Kroz ovaj vid rada ističe se primjena historijskog znanja, kritičkog mišljenja i promišljanja o važnosti srednjovjekovne baštine za današnje vrijeme. Kroz ovaj vid rada promovira se i multidisciplinarni pristup prezentaciji teme kroz uključivanje znanja i vještina iz bosanskog jezika, likovne i muzičke kulture, informatike, geografije itd.

Radovi su rezultat rada grupa do 6 učenika (grupa može imati manji broj učenika ali ne i veći od šest).

Svi radovi imaju mogućnost dalje prezentacije u smislu dalje popularizacije historije Srednjovjekovne bosanske države te korištenja kao edukativnog materijala za nastavu historije.

### 3.7.5. Dinamika takmičenja

1. Registracija učenika – dolazak učenika pola sata prije početka takmičenja.
2. Objašnjenje propozicija učešća te uputa za takmičare.
3. Dostavljanje pripremljenih radova na USB-u i putem maila na adresu škole u kojoj se takmičenje održava najkasnije pola sata prije početka takmičenja.

4. Organiziranje javne prezentacije pripremljenih radova učenika u trajanju do 10 minuta, koji bi obuhvatao predstavljanje učeničkih prezentacija - svaka grupa učenika će kroz kratki razgovor objasniti postupak rada primjenjen na obradi teme i istaknuti značaj svoje prezentacije.
5. U učionici u kojoj se održava takmičenje mogu prisustvovati učenici drugih grupa sa nastavnicima u ograničenom broju.
6. Ocjenjivanje radova - Stručna komisija ima pravo u okviru razgovora postaviti pitanja koja se odnose na razumijevanje predstavljene teme, a u vezi sa prezentacijom, što će pomoći u konačnom vrednovanju prezentacija (npr. Zbog čega je u prezentaciji naglasak stavljen na određenu historijsku ličnost, u čemu se ogleda njen značaj?)
7. Na kantonalno takmičenje plasira se ekipa škole koja osvoji prvo mjesto, kao i dodatnih osam (8) ekipa na osnovu najboljeg rezultata na nivou svih općina.

### 3.7.6. Upute i kriteriji za evaluaciju

Primjer evaluacijskog formulara za učeničke radove

PREZENTACIJA GRUPE IZ ŠKOLE \_\_\_\_\_  
(naziv škole)

#### Ocijenite odgovore na postavljena pitanja prije prezentacije

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

1. U prezentacijama je jasno izražen i primjenjen hronološki princip.

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

2. U prezentiranom radu vidljivo je korištenje i predstavljanje historijskih izvora

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

3. U prezentaciji su predstavljene ličnosti značajne za obrađenu temu  
Navedi koje ličnosti: \_\_\_\_\_

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

4. Kroz prezentaciju se osim političke historije obrađuju ekonomske, društvene i kulturne prilike Srednjovjekovne Bosne.  
Navedi šta je prezentirano: \_\_\_\_\_

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

5. Kroz prezentaciju su naglašeni i objašnjeni neki od najznačajnijih fenomena( pojava) vezanih za Srednjovjekovnu Bosansku državu.  
Navedi koji fenomeni: \_\_\_\_\_

1      2      3      4      5  
○      ○      ○      ○      ○

**6. U prezentaciji je primjenjen multiperspektivan pristup**

Navesti šta je i na koji način prezentirano:

1	2	3	4	5
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**7. Kroz prezentaciju je naglašena ocjena značaja baštine Srednjovjekovne bosanske države**

Navesti šta je i na koji način prezentirano:

1	2	3	4	5
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**8. U pripremu prezentacije su zastupljeni elementi više predmeta (likovna kultura, muzička kultura, Bosanski jezik, itd.)**

Navesti šta je i na koji način prezentirano:

1	2	3	4	5
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**9. Opći dojam o prezentaciji**

Dati obrazloženje za dodijeljene bodove

1	2	3	4	5
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**10. Kvalitet usmenog izlaganja, povezanosti i skladnosti grupe pri izlaganju.**

1	2	3	4	5
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

UKUPNO BODOVA: \_\_\_\_\_

ČLAN KOMISIJE I POTPIS: \_\_\_\_\_

DATUM: \_\_\_\_\_

**3.7.4. Preporučena literatura:****Udžbenici**

- Dervišagić, Edis, Hadžija Hadžiabdić, Alen Mulić, Vahidin Mehić, *Historija 7*, Sarajevo: Bosanska knjiga, 2010.
- Šabotić, Izet, Mirza Čehajić, *Historija 7*, "Vrijeme" Zenica, "Nam" Tuzla 2010.
- Azerina Muminović, Safer Muminović, *Historija 7*, Svjetlost, Sarajevo 2010.

**Literatura**

- Esad Kurtović, *Kratka historija srednjovjekovne Bosne*, Sarajevo 2019, 144 str.

**Dodatna literatura**

- Emir Durmišević, *Kraljevi i kraljice Bosne*, Buybook, Sarajevo 2019.
- Emir O. Filipović, *Bosansko kraljevstvo*, Mladinska knjiga, Sarajevo 2017.
- Emir O. Filipović (ur.), *Žene u srednjovjekovnoj Bosni (Women in Medieval Bosnia)*, Sarajevo, 2015, 255 pp.

Nastavnici koji pripremaju učenike mogu koristiti svu drugu literaturu koja im stoji na raspolaganju.

### 3.8. GRAĐANSKO OBRAZOVANJE/ DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA „PROJEKT GRAĐANIN“

#### OSNOVNA I SREDNJA ŠKOLA

**Datum održavanja tamičenja: 2. 4.-5. 4. 2024. godine**

Pravila i smjernice za realizaciju „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ praktične nastave s digitalnim portfolijem i online takmičenjima

#### 3.8.1. I - Cilj i sadržaj „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ praktične nastave

„Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ praktični je dio predmetne nastave građanskog obrazovanja i obavezni dio Nastavnog plana i programa u osnovnim i srednjim školama.

Realizuje se u svim odjeljenjima, koja prate/pohađaju predmetnu nastavu građanskog obrazovanja (nastavne predmete Građansko obrazovanje/Demokratija i ljudska prava) i u njoj učestvuju svi učenici i učenice u odjeljenju.

„Projekt građanin/Projekat Ja građanin“ je i problemski zadatak redovne, predmetne nastave građanskog obrazovanja, koji primjenjuje model interaktivnog, saradničkog, istraživačkog i prezentacijskog učenja, usmjeren na primjenu stečenih građanskih znanja, demonstraciju razvijenih kognitivnih i participativnih vještina interpersonalnih i građanskih kompetencija. Ovaj segment redovne nastave građanskog obrazovanja osnažuje učenike i učenice za razumijevanje uloge građana i građanki u demokratiji, njihovo aktivno i odgovorno zalaganje za vladavinu prava i demokratske vrijednosti u društvu.

U problemskoj nastavi „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ učenici i učenice demonstriraju:

- primjenu znanja koja su usvojili u teorijskom dijelu predmetne nastave građanskog obrazovanja u prepoznavanju, analiziranju i rješavanju različitih problema javne politike i prepoznavanju nivoa, grana i institucija vlasti nadležnih za njihovo rješavanje;
- razvijene građanske vještine i dispozicije za kompetentno, aktivno i odgovorno učešće u procesima javnog odlučivanja o različitim pitanjima od javnog značaja;
- razumijevanje načina javnog odlučivanja - ciklusa donošenja javne politike i mehanizama putem kojih građani i građanke mogu djelovati na sadržaj usvojenih mjera (davati svoje prijedloge novih politika, iznositi prigovore na predložene mjere javne politike ili davati prijedloge za izmjene i dopune postojećih – ranije usvojenih mjera javne politike);
- vještine kritičkog promišljanja; znanja i vještine argumentovanog zauzimanja i iznošenja stava/stavova o nekom pitanju/ima, kao i prezentacijske vještine, te znanja i vještine javnog zagovaranja.

U fokusu „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ problemske nastave je razumijevanje ciklusa javne politike, podjele i strukture vlasti, procedura predlaganja, usvajanja, izmjena i dopuna zakona i drugih mjera javne politike kao i mehanizama direktne participacije građana i građanki u tim procesima.

Za učenike i učenice to znači zadatke koji uključuju:

- prepoznavanje problema javne politike u društvu;
- jasnu identifikaciju uzroka i posljedica prepoznatih problema;

- pravilno identifikovanje institucija vlasti nadležnih za rješavanje prepoznatih problema;
- analiziranje prednosti i nedostataka postojećih mjera javne politike koje tretiraju odabrani problem i mogućih alternativnih rješenja;
- izbor optimalnog rješenja, ocjena ustavnosti i očekivane efikasnosti predloženog rješenja;
- prepoznavanje institucije/a nadležne/ih za usvajanje mjere javne politike, koja je predložena kao novo rješenje problema – politika razreda,
- provedbu kampanje javnog zagovaranja kojom se želi osigurati podrška javnosti za usvajanje nove i/ili izmjena i dopuna postojeće mjere javne politike.

Rezultati rada predstavljaju su u digitalnom portfoliju praktične nastave, čiji će sadržaj i obim detaljnije biti predstavljen u drugom poglavlju.

Individualni rad učenica i učenika i njihov doprinos u radu na „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ portfolija vrednuje se kao individualni uspjeh učenika i učenica u praktičnoj nastavi, odnosno u drugom polugodištu predmetne nastave građanskog obrazovanja.

### 3.8.2. II - Portfolio praktične nastave

Portfolio „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ praktične nastave produkt je zajedničkog rada svih učenika i učenica u odjeljenju i čine ga dva dijela:

- Dio za izlaganje,
- Dio za dokumentaciju.

Dio za izlaganje u digitalnom je portfoliju predstavljen u formi Power Point prezentacije jedinstvenog formata i dizajna (uzorka). U njega učenici i učenice unose:

- I. OBJAŠNJENJE PROBLEMA, odnosno, informacije o problemu javne politike koji odjeljenje istražuje, njegovoj rasprostranjenosti, karakteru problema javne politike, uzrocima, posljedicama i značaju, odnosno potrebi hitnog rješavanja prepoznatog problema;
- II. ALTERNATIVNE MJERE JAVNE POLITIKE - analizu prednosti i nedostatka postojećih rješenja - postojećih mjera javne politike; predstavljanje alternativnih rješenja, odnosno analize prednosti i nedostataka svih alternativnih rješenja: a) mjera javne politike koje predlažu i čije usvajanje zagovaraju opozicija, niži nivoi vlasti, stručne komisije, stručnjaci i udruženja stručnjaka, aktivni, sindikati, nevladine organizacije, druge interesne grupe građana ili b) onih mjera javne politika, koje su za iste i slične probleme usvojila zakonodavna tijela i/ili su ih usvojila i provode vlade drugih država, entiteta, kantona, odnosno lokalne vlasti drugih općina/opština i gradova;
- III. POLITIKA NAŠEG RAZREDA - novo rješenje, odnosno mjera/e javne politike čije usvajanje i provedbu zagovara odjeljenje, a koje mogu biti:
  - a) jedna od predstavljenih alternativnih mjera,
  - b) kombinacija više predstavljenih, alternativnih mjera ili
  - c) potpuno nova mjera,
 za koju su učenici i učenice jasno identifikovali prednosti koje može donijeti u odnosu na postojeća rješenja, budžet potreban za njenu realizaciju, instituciju/e nadležnu/e za njeno usvajanje i provedbu;
- IV. NAŠ PLAN AKCIJE - javno zagovaranje koje je odjeljenje provelo s ciljem predstavljanja predložene politike široj javnosti, dobivanja podrške za predloženu mjeru, njeno konačno usvajanje i provedbu od nadležnih institucija vlasti.

Izložbeni dio portfolija završava OSVRTOM NA NAUČENO. U davanju osvrta na naučeno, kao i u izradi portfolija, učestvuju svi učenici i učenice. Svoje osvrte daju individualno i oni se kao takvi

pohranjuju u Dio za dokumentaciju, a sažetak svih njihovih osvrtâ predstavlja se na posljednjem slajdu izložbenog dijela portfolija (PPT).

Cjeline izložbenog dijela portfolija, označene rimskim brojevima od I do IV i *Osvrt na naučeno* kao završna cjelina, u digitalnom su portfoliju predstavljene prvom početnom stranicom (PPT slajd) **ljubičaste boje**. Sadržaj svake cjeline učenici unose na stranice (PPT slajd) **žute boje**, prateći naznačene naslove i dodatna pojašnjenja, komentare (*notes*) navedene ispod stranice, tj. PPT slajda.

Izložbeni dio digitalnog portfolija čine i nasnimljena video izlaganja učenika i učenica. U svojim izlaganjima učenici predstavljaju sve što je naznačeno u izložbenom dijelu portfolija i pozivaju se na dokaze iz Dijela za dokumentaciju.

1. Svaku cjelinu, tj. svaki od 4 dijela portfolija predstavljaju po dva učenika/dvije učenice.
2. Ukupno vrijeme izlaganja, za svaku cjelinu (4 dijela portfolija), je 4 minute.
3. Ovo vrijeme izlaganja svake cjeline (4 minute), proporcionalno će podijeliti na vrijeme od 2 x 2 minute, dva učenika/dvije učenice koji/e izlažu taj dio portfolija, tu cjelinu.

Dio za dokumentaciju čine svi materijali koji dokazuju ono što je predstavljeno na izložbenom dijelu portfolija. To mogu biti:

- ⇒ stručni članci, analize i medijski prilozi koji objašnjavaju prirodu, uzroke, posljedice, ozbiljnost i zastupljenost problema koji odjeljenje istražuje;
- ⇒ izvodi iz javne statistike, stručne analize i rezultati zvaničnih mjerenja i istraživanja;
- ⇒ intervju i izjave stručnjaka, transkripti ili video zapisi intervjuâ koje su sa stručnjacima i predstavnicima postupajućih institucija vodili učenici;
- ⇒ ispunjeni anketni listići i detaljan sadržaj drugih provedenih analiza, istraživanja i ispitivanja stavova, čiji su zbirni rezultati predstavljeni u izložbenom dijelu portfolija;
- ⇒ planovi, tlocrti i druge različite ilustracije idejnih rješenja, prostornih planova i sl;
- ⇒ projekcije budžeta za predloženu novu mjeru javne politike;
- ⇒ članci i videozapisi medijskih gostovanja, fotografije uličnih akcija i druga multimedija koja govori o kampanji javnog zagovaranja koju su učenici proveli.

Dio za dokumentaciju vodi se, priprema i prezentira, zasebno, za svaku cjelinu. Predstavlja se u formi PDF dokumenta predviđenog za tekst i fotografije s poveznicama (*links*) za audio i video sadržaje, odnosno foldera s PDF dokumentima za tekst i multimedijom različitih formata (audio, foto, video). Izbor sadržaja vrši se u zavisnosti od vrste istraživanog problema.

### 3.8.3. III Školska takmičenja

Školska takmičenja planira, priprema i vodi predmetni nastavnik/ca, odnosno svi predmetni nastavnici/e jedne škole, kao dio redovne nastave nastavnog predmeta građanskog obrazovanja.

U školskim takmičenjima učestvuju sva odjeljenja koja prate predmetnu nastavu Građanskog obrazovanja u osnovnoj školi, odnosno sva odjeljenja koja po Nastavnom planu i programu za srednje škole imaju nastavni predmet Građansko obrazovanje/ Demokracija i ljudska prava.

Obrazac za izložbeni dio portfolija kao i smjernice za pripremu dijela za dokumentaciju potrebno je preuzeti sa web stranice [www.civitas.ba/projektgradjanin](http://www.civitas.ba/projektgradjanin).

U svakom odjeljenju na digitalnom portfoliju praktične nastave rade svi učenici i učenice, podjeljeni u više grupa (po jedna grupa za svaku cjelinu portfolija). Oni između sebe biraju osam (8) učenika i



učenica, po dvoje za svaki dio – svaku cjelinu portfolija, koji će izložiti njihov zajednički rad na školskom takmičenju.

Sudijski tim školskih takmičenja ima tri člana, koji mogu biti drugi nastavnici/ce, članovi i članice uprave škole, predstavnici/ce Vijeća roditelja i/ili bivši učenici/ce – alumni škole.

Sudijski tim školskih takmičenja u svom se radu koristi istim upitnicima i istim kriterijem vrednovanja portfolija koji se primjenjuju u „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ takmičenjima organiziranim na višim nivoima: općinskim/opštinskim i gradskim, odnosno kantonalnim/regionalnim takmičenjima.

Učenici i učenice odjeljenja koje je proglašeno najuspješnijim na školskom takmičenju, školu predstavljaju na višim nivoima takmičenja. Oni zadržavaju pravo da, sve do općinskih/opštinskih i gradskih takmičenja, uz mentorstvo predmetnog nastavnika/ce, dorade, dopune, pa i izmjene pobjednički protfolio. U tome im, sve do takmičenja, pomoć mogu pružiti učenici i učenice drugih odjeljenja njihove škole, bez prava da pobjednički portfolio izlažu na općinskom/opštinskom ili gradskom takmičenju.

#### 3.8.4. IV Viši nivoi takmičenja

Prijave za takmičenje

Predmetni nastavnik/ca dostavlja izvještaj o realiziranom školskom takmičenju i prijavljuje pobjedničko odjeljenje za više nivoe takmičenja saradniku/ci Instituta za preduniverzitetsko obrazovanje i/ili resornog ministarstva obrazovanja, onako kako je to navedeno i do roka koji je za to naznačen u Kalendaru takmičenja nadležnog ministarstva.

Alternativno, ove se prijave mogu dostavljati i CIVITAS koordinatoru/ci, prema instrukcijama i do roka koji je naznačen u pozivu Obrazovnog centra za demokratiju i ljudska prava CIVITAS, koji je nositelj licence za provedbu i monitoring provedbe međunarodnog obrazovnog programa „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ u Bosni i Hercegovini.

Detaljne informacije o načinu prijave tima i dostavljanju digitalnog portfolija nastavnik/ca može pronaći i na web stranici [www.civitas.ba/projektgradjanin](http://www.civitas.ba/projektgradjanin).

Za prijavu na takmičenje predmetni nastavnik/ca dostavlja portfolio pobjedničkog odjeljenja školskog takmičenja koji čini:

- ⇒ Izložbeni dio: PPT s nasnimljenim video izlaganjima učenika
- ⇒ Dio za dokumentaciju: PDF file s tekstem, fotografijama i poveznicama (*links*) za audio i video sadržaje ili folderom s PDF dokumentima za tekst i mutimedijalnim sadržajima različitih formata.

Takmičenja viših nivoa organiziraju se na nivou:

1. općine/opštine, odnosno grada – na nivou jedinice lokalne samouprave
2. kantona/regije, odnosno distrikta

Za organizaciju općinskih/opštinskih i gradskih takmičenja potrebne su prijave najmanje tri škole – tri školska tima.

- a) Ako se u jednoj općini/opštini, odnosno jednom gradu prijave najmanje tri školska tima za njih se organizuje općinsko/opštinsko, odnosno gradsko takmičenje. Pobjednik ovog takmičenja predstavlja njihovu općinu/opštinu, odnosno grad na kantonalnom takmičenju.
- b) Ako se u jednoj općini/opštini, odnosno jednom gradu prijavi samo jedan ili eventualno dva školska tima, nema uslova za organizaciju općinskog/opštinskog, odnosno gradskog takmičenja, a prijavljeni se tim, odnosno timovi direktno plasiraju na kantonalno takmičenje.

I općinska/opštinska, odnosno gradska i kantonalna takmičenja organiziraju se za dvije kategorije u kojima se ocjenjuju „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ portfolija učenika i učenica:

- ⇒ Kategorija 1: osnovne škole
- ⇒ Kategorija 2: srednje škole (jedinствена kategorija za gimnazije i srednje stručne škole)

Na višim nivoima takmičenja, svaku školu predstavlja samo jedan tim – pobjedničko odjeljenje školskog takmičenja. Jedan predmetni nastavnik/ca može izvesti više školskih timova, unutar iste ili različitih starosnih kategorija učenika, ukoliko predaje nastavni predmet građanskog obrazovanja u više škola.

Imenovani saradnik/ca Instituta ili CIVITAS koordinator/ca najavljuje datum i vrijeme održavanja takmičenja najmanje 15 dana ranije. Iznimno, termin takmičenja se može pomjeriti ako za to postoje opravdani razlozi, koje je potrebno pismeno obrazložiti i to obrazloženje dostaviti svim predmetnim nastavnicima građanskog obrazovanja koji su svoje školske timove prijavili za takmičenje.

Viši nivoi takmičenja organiziraju se isključivo u online formatu putem različitih platformi za online učenje – učenje na daljinu, koje škole redovito koriste za ovaj format nastave i/ili platformama za videokonferencije poput Zoom-a.

Za svako takmičenje i za svaku od dvije starosne kategorije takmičara i takmičarki imenuje se po jedan tročlani sudijski tim iz reda sudija sa završenim naprednim programom obuke, certificiranim za suđenje "Projekt građanin" online takmičenja s digitalnim portfolijem praktične nastave, za koje organizator takmičenja, u nominaciji, daje kratki pregled njihovih biografija, navodi godinu certifikacije i izjavu nominovanog sudije da nije u sukobu interesa i da će u svom radu i ocjeni portfolija postupati objektivno, nepristrasno i prema ovim Pravilima i smjernicama.

Tročlani sudijski tim kantonalnog takmičenja može biti sastavljen od sudija i sutkinja koji su sudili i općinska/opštinska, odnosno gradska takmičenja.

S ciljem osiguranja kvalitete, objektivnosti i eliminacije sukoba interesa u izboru i radu sudijskih timova, organizator osigurava razmjenu sudijskih timova s drugim kantonima te tročlani sudijski tim čine suci i sutkinje iz drugih kantona. Recipročno, certificirane sudije i sutkinje sa područja Kantona Sarajevo sude takmičenja u drugim kantonima.

Tok takmičenja

Na početku takmičenja, organizator traži od svih predmetnih nastavnika da potvrde prisustvo takmičarskih timova. Oni su se unaprijed izjasnili da li će svih osam učenika koristiti svako svoj

korisnički profil ili će se školski tim predstaviti preko jednog, jedinstvenog korisničkog profila predmetnog nastavnika ili škole. Ovo izjašnjavanje uključuje i dostavljanje svih naziva/imena korisničkih računa (profila) ili predregistraciju za videopoziv.

Nakon potvrde prisustva svih takmičarskih timova zatvaraju se virtualni prostori za video pozive (sobe - rooms, pozive-calls). Naknadni pristup („ulasci“) dopušteni su samo za one profile, koji su u trenutku otvaranja takmičenja bili prisutni, ali su tokom programa izgubili konekciju. Svim učesnicima isključen je mikrofon. Za vrijeme izlaganja organizator u ulozi admina/hosta uključuje učeniku koji izlaže i mikrofon i kameru. Tokom izlaganja sudije trebaju vidjeti i čuti učenika koji izlaže.

Organizator takmičenja dužan je da učenike, učenice i predmetne nastavnike i nastavnice upozna s informacijom da se takmičenje snima i da naglasi da će se snimak koristiti samo u slučaju žalbi na rezultate takmičenja i to interno, od strane stručnog tijela, koje imenuje organizator takmičenja.

Organizator takmičenja dužan je da predstavi sve goste takmičenja koji će pratiti takmičenje i da obrazloži razlog (e) i opravdanost njihovog prisustva, te da omogući predmetnim nastavnicima da iznesu eventualni prigovor na prisustvo predloženih gostiju. Iznošenje prigovora može biti omogućeno predmetnim nastavnicima i prije početka takmičenja, u pismenoj formi, putem e-pošte, o čemu će organizator takmičenja izvijestiti sve prisutne u svom uvodnom obraćanju.

Organizator će zatim predstaviti članove sudijskih timova i proglasiti početak takmičenja.

Organizator će, nakon toga, započeti pozivanje školskih timova, a o načinu utvrđivanja redoslijeda njihovih izlaganja ranije će, pismenim putem, obavijestiti predmetne nastavnike i nastavnice.

Sudije su ranije pregledale i ocijenile dostavljene portfolije školskih timova, koji uključuju i nasnimljena video izlaganja učenika i učenica. Učenici imaju pravo u ponovljenim izlaganjima uživo/live iznositi nove podatke u odnosu na nasnimljena video izlaganja, koja su predstavljena u njihovom protfoliju školskog takmičenja, sve dok za te podatke postoje valjani dokazi i druga prateća dokumentacija, predstavljeni u Dijelu za dokumentaciju. Ova uživo (live) izlaganja organiziraju se s ciljem da se učenicima omogući javni nastup i demonstracija prezentacijskih vještina, a sudijama da prilika da učenicima postavljaju pitanja i traže dodatna pojašnjenja.

Vrijeme predviđeno i za ova izlaganja, za svaku od 4 cjeline portfolija je 4 minute, koje dva učenika/dvije učenice proporcionalno dijele na 2 x 2 minute.

Nakon izlaganja, slijedi 6 minuta za ispitivanje. Pitanja postavljaju sudije. Konsultacije s drugim učenicima i učenicama unutar istog školskog tima su dozvoljene. Mjeri se vrijeme. U vrijeme ispitivanja ulazi i vrijeme za postavljanje pitanja i vrijeme za odgovaranje na pitanje.

Organizator/icatakmičenja ili neka druga osoba koju on/ona zaduži ima zadatak da upozori prisutne kada je do isteka vremena ostala još jedna minuta, a nakon isteka vremena zadržava pravo isključiti mikrofone govornicima.

Ocjene i proglašenje pobjednika

Članovi i članice sudijskih timova ocjenjuju:

- izložbeni dio portfolija (PPT s nasnimljenim video izlaganjima)

- dokumentaciju (PDF ili folder s multimedijalnom dokumentacijom i PDF files)
- izlaganje uživo (*live*) i odgovore, koje su učenici dali na pitanja sudija

Sudije će, imati dva do tri radna dana, ovisno o broju prijavljenih školskih timova, prije početka takmičenja, da pregledaju i ocijene dostavljene portfolije, njihov dio za izlaganje i dio za dokumentaciju. Ocjene daju individualno, prema jedinstvenim obrascima za ocjenu portfolija.

Ocjene portfolija sudije će, prije početka takmičenja, dostaviti e-poštom organizatoru takmičenja, u pisanoj formi, odnosno kao ocjene upisane u obrasce koje dobiju za suđenje ovih takmičenja. Ocjene portfolija se neće objavljivati, niti će o njihovom sadržaju učenici i predmetni nastavnici biti obaviješteni, sve do konačne objave rezultata.

Kriterij kojim se sudije vode u ocjeni portfolija uključuju:

- ⇒ USTAVNOST – argumentaciju kojom je dokazano da je mjera javne politike predložena kao rješenje problema (*Politika razreda*) ustavna, kao i to da predložena mjera nije u suprotnosti sa univerzalnim načelima i vrijednostima demokratskog društva, međunarodnim pravnim standardima zaštite i promocije ljudskih prava i temeljnih sloboda;
- ⇒ JASNOST – jasno uočene i predstavljene odnose uzroka i posljedica problema, prednosti i nedostataka postojećih i alternativnih mjera;
- ⇒ RELEVANTNOST I POTPUNOST INFORMACIJA kojima se učenici služe, na koje se pozivaju;
- ⇒ PODRŠKA koju su dobili od različitih vladinih institucija, stručnjaka i stručnih komisija, udruženja, komora i odbora, nevladinih organizacija, medija i građana (*potpisi na peticijama, pisma podrške, javni skupovi*);
- ⇒ GRAFIKONI kojima su ilustrirani svi relevantni podaci o problemu, rezultati analiza, mjerenja i istraživanja;
- ⇒ DOKUMENTACIJA – sistematičnost, preglednost, jasnost i potpunost sadržaja koji čini Dio za dokumentaciju.

Kod ocjene usmenih izlaganja i ukupnog dojma sudije će razmatrati uvjerljivost, praktičnost, koordinaciju i osvrt na naučeno.

I u obrazac za ocjenu usmenih izlaganja, članovi i članice sudijskih timova ocjene unose individualno, u toku takmičenja. Ocjene, upisane u odgovarajuće obrasce, dostavljaju organizatoru takmičenja, e-poštom, neposredno nakon izlaganja svih školskih, takmičarskih timova, na način da koriste opcije Odgovori (Replay) ili Odgovori svima (Replay all) i obrasce prosljede kao odgovor na e-mail u kojem su prethodno dostavili svoje ocjene portfolija takmičarskih timova. Na ovaj način prati se redosljed i egzaktno vrijeme dostavljanja ocjena.

Ukoliko sudije/sutkinje zaključe da neki školski tim nije predstavio problem javne politike ili da njihovo predloženo rješenje nije mjera javne politike, u tekstu e-pošte u kojoj dostavljaju svoje ocjene organizatoru trebaju predložiti da taj školski tim bude neocijenjen. Ako sva tri člana sudijskog tima predlože isto, organizator takmičenja će bez dalje provjere isključiti ocjene za taj školski tim. Ukoliko tek jedan ili dva člana sudijskog tima predlože neocjenjivanje, organizator takmičenja će pregledati portfolio i donijeti konačnu odluku o neocjenjivanju tima, što je jednako diskvalifikaciji. Zbog toga je važno da organizator bude ili da direktno saraduje s certificiranim nastavnikom i/ili sudijom ovog takmičenja, koji ima višegodišnje iskustvo rada u ovom programu, kako bi mogao pravilno procijeniti da li neki školski tim treba biti diskvalifikovan ili ne.

Svaki će sudija ocijeniti svaki školski tim, bez obzira na eventualnu preporuku diskvalifikacije, jer ni jedan od njih ne zna i ne treba znati ocjene i preporuke drugo dvoje sudija.

Organizator unosi sve ocjene u jedinstven tabelarni pregled u kojem je naznačeno koliko bodova je koji tim dobio od svakog sudije za: a) portfolio i za b) usmenu prezentaciju. U tabelarnom pregledu ocjene sudija evidentiraju se kao ocjene Sudije 1, Sudije 2 i Sudije 3. Samo je organizatoru i sudijama poznato koji se sudija vodi pod kojom oznakom. Tabela završava zbirnim brojem bodova ili napomenom za neocjenjivanje/diskvalifikaciju školskog tima.

Ukoliko dva ili više školskih timova imaju isti broj bodova, više mjesto na rang-listi ili pobjeda pripada onom školskom timu, koji ima ukupno više najviših ocjena u pojedinačnim ocjenama, koje su dale sudije.

Ako i nakon toga postoji izjednačenje, organizator/ica će sazvati sudije, koji će o pobjedniku odlučiti na način da će prednost dati onom timu za koji naknadno zaključuje da je:

- uspio u namjeri da se njihova, predložena mjera usvoji ili
- timu koji je predložio mjeru javne politike kao rješenje problema, koji se izravno tiče ostvarivanja prava djece i mladih.

Kod izjednačenja u bodovima, kod kojih se naknadno odlučivalo o pobjedniku, sudije i sutkinje trebaju sačiniti i svim takmičarima i takmičarkama predstaviti Zapisnik o naknadnom odlučivanju o pobjedniku u slučaju dvostrukog izjednačenja.

U zavisnosti od broja školskih timova koji su prijavili učešće na takmičenju, organizator će istog dana poslijepodne ili u toku narednog dana objaviti rezultate. Prethodno će tražiti očitovanje sudija i njihovu potvrdu da su pojedinačne ocjene pravilno evidentirane u zbirnoj tabeli rezultata. U slučaju izjednačenja i dodatnog vijećanja o pobjedniku, organizator će u naznačenom roku izvijestiti sve učesnike i učesnice takmičenja o ovoj situaciji i najaviti odgodu objavljivanja rezultata za dodatnih 12 do 24 sata.

**Pismene potvrde o ostvarenom uspjehu** dodjeljuju se kao diplome i/ili certifikati

- a. za osvojeno prvo (I), drugo (II) i treće (III) mjesto s istaknuto označenim osvojenim rezultatom;
- b. za učešće – za sva druga osvojena mjesta, druge plasmane na takmičenju.

Pismena priznanja, diplome i/ili certifikati ne dodjeljuju se onim školskim timovima, koji su odlukom sudija ostali neocijenjeni, odnosno koji su diskvalificirani.

Priznanja se uručuju:

- a) naslovljena na školu
- b) svim učenicima i učenicama koji/e su izlagali rad svog odjeljenja
- c) predmetnom nastavniku.

**Žalbeni postupak**

U roku od tri (3) radna dana, od dana objavljivanja rezultata, svi školski timovi imaju pravo iznijeti prigovor na rezultate takmičenja i tražiti dodatna pojašnjenja sudija i sutkinja. Svoje prigovore iznose koordinatorskom, odnosno saradniku Instituta odgovornom za organizaciju takmičenja.

Školskom timu koji je podnio žalbu – uložio prigovor na rezultate takmičenja, organizator treba, u roku od pet (5) radnih dana od dana podnošenja prigovora, dostaviti svoje pismeno očitovanje – odgovor na prigovor, koje može uključivati i očitovanje sudijskog tima, čiji će članovi i članice sami odlučiti da li se žele očitovati pojedinačno ili kao sudijski tim, ovisno o prirodi uloženog prigovora i njihovom slaganju ili neslaganju u ocjeni portfolija i/ili odgovoru na prigovor.

Ukoliko školski tim i nakon dodatnog obrazloženja odluke sudija smatra da je značajno oštećen i da ima dokaze da sudije nisu postupale u skladu s ovim Pravilima i smjernicama, te da je došlo do ozbiljnih i namjernih propusta u tehničkoj organizaciji takmičenja, prigovor dalje podnosi Obrazovnom centru za demokratiju i ljudska prava CIVITAS, koji će za potrebe odlučivanja po ovim prigovorima - žalbama formirati drugostepene žalbene komisije.

Drugostepena žalbena komisija formira se iz redova CIVITAS certificiranih i nagrađivanih sudija, koordinatora, mentor i eksperata, koji su certificirane sudije i sutkinje za „Projekt građanin/Projekt Ja građanin“ praktičnu nastavu i takmičenja.

Lista svih potencijalnih članova CIVITAS drugostepenih žalbenih komisija, objavljuje se prije početka takmičenja. Konkretna imena biraju se po podnošenju prigovora/žalbe, pri čemu se u obzir uzima:

- koji stručnjaci s ove liste rade i/ili sude prema istom jezičnom NPP-u prema kojem se školuje i takmiči školski tim koji podnosi prigovor/žalbu, te
- koji stručnjaci nisu na bilo koji način u sukobu interesa za odlučivanje o žalbi koja će biti predmet njihovog postupanja, rada i odlučivanja, pri čemu se prvenstveno isključuju oni koji su predmetni nastavnici i oni koji su bili sudije takmičenja koje je predmet postupanja u žalbi.

Imena i biografije svih članova i članica tročlanih, drugostepenih žalbenih komisija CIVITAS će podijeliti s organizatorom takmičenja, sudijama i sutkinjama koji su sudili takmičenje i svim predmetnim nastavnicima koji su izveli svoje školske timove na takmičenje koje je predmet postupanja i odlučivanja Komisije.

Odluke drugostepene žalbene komisije/a mogu biti:

1. potvrda prvobitne sudijske odluke;
2. ukazivanje na evidentirane propuste u organizaciji takmičenja i/ili propuste u ocjenjivanju portfolija, uz preporuku da se takve prakse ubuduće izbjegnu, bez izmjene konačnih rezultata, onda kada članovi ove/ovih žalbenih komisija smatraju da bi bodovni rang ostao isti i da uočenih propusta nije bilo;
3. oduzimanje ili naknadno priznavanje određenog broja bodova;
4. utvrđivanje promjene ranga takmičarskih timova, bez ponavljanja takmičenja, ukoliko se promjena broja bodova (oduzimanje ili naknadno priznavanje određenog broja bodova) ne odnosi na promjenu odnosa između pobjednika i drugoplasiranog i ne predstavlja težu povredu i namjerno zanemarivanje ovih Pravila i smjernica;
5. poništavanje rezultata i ponavljanje takmičenja onda kada drugostepene žalbene komisije zaključče da je došlo do težih povreda i namjernog zanemarivanja Pravila i smjernica u organizaciji takmičenja ili samom ocjenjivanju, pri čemu je teško oštećen jedan ili više školskih timova što u konačnici ima, odnosno može za posljedicu imati značajnu izmjenu rezultata takmičenja, drugačiji poredak na konačnoj rang-listi, uključujući i izbor pobjednika.

### Završne odredbe

Ova Pravila i smjernice primjenjuju se od školske 2023/24. godine i mogu biti predmet daljnjih izmjena i dopuna na prijedlog bilo koje od strana uključenih u njihovu realizaciju, a uz saglasnost organizatora, autora programa i pozitivno očitovanje učesnika Godišnje konferencije CIVITAS školskih programa građanskog obrazovanja.

### 3.9. TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ / SPORT

#### 3.9.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i učešću Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu, datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet Tjelesni i zdravstveni odgoj/Sport za školsku 2023/2024. godinu:

**Datum održavanja takmičenja:** najkasnije do 10.4.2024.

**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora

**Termin održavanja takmičenja:** 9,00h

#### 3.9.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Takmičarsku ekipu čine učenici starijih razreda (predmetna nastava).

#### 3.9.3. Kategorije/oblasti takmičenja

Odbojka za učenike i učenice.

#### 3.9.4. Dinamika takmičenja

Ekipe osnovnih škola prijavljuju se općinskim službama za organizaciju takmičenja uz kontakt i saradnju sa Komisijom za organiziranje i provođenje takmičenja za školsku 2023/2024. godinu, JU

Institut za razvoj predunivezitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo i Ministarstvom za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, kako bi se termini održavanja takmičenja na nivou općine završili u planiranom roku i uklopili u termine Kantonalnog takmičenja.

Prije svake utakmice, ekipe dolaze najmanje pola sata ranije. Utakmice se igraju prema posebnim propozicijama.

Po dvije ekipe iz općina Ilidža, Novi Grad, Novo Sarajevo i Centar plasiraju se na kantonalni nivo takmičenja, a iz ostalih općina samo prvoplasirana ekipa.

Općinska takmičenja organizuju se u školama/dvoranama kao i do sada, a kantonalni nivo u dvorani “Goran Čengić”.

### POSEBNE PROPOZICIJE

#### ODBOJKA

Član 1.

Utakmice se igraju po modificiranim Pravilima Odbojkaškog saveza BiH.

Član 2.

Utakmice se igraju u 2 / dva / dobijena seta.

Član 3.



Ekipu čini 12 / dvanaest / igrača.

Član 4.

Voditelj ekipe je dužan prije početka utakmice predati zapisničkom stolu ovjeren i potpisan spisak igrača sa naznačenim brojevima igrača od nižeg ka višem broju.

Član 5.

U svakom setu je dozvoljen po 1 / jedan / time-out po ekipi u trajanju od 30 / trideset / sekundi.

Član 6.

Ekipa koja ne izađe na teren najduže 10 / deset / minuta od vremena predviđenog satnicom za početak utakmice gubi susret službenim rezultatom 2 : 0.

### 3.10. REVIJA KULTURNO-UMJETNIČKOG STVARALAŠTVA UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA KANTONA SARAJEVO

#### 3.10.1. Mjesto, datum i vrijeme / termin održavanja takmičenja

Na osnovu Kalendara takmičenja, smotri/revija i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i učešću Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023. /2024. godinu, datum, mjesto i termin održavanja takmičenja za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo za nastavni predmet/oblast Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih škola:

**Datum održavanja takmičenja:** mart 2024.

**Mjesto održavanja takmičenja:** Prema uputi organizatora

**Termin održavanja takmičenja:** 10,00h

#### 3.10.2. Ciljne grupe / učesnici takmičenja – propozicije takmičenja

Pravo učešća u Reviji kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih škola na općinskom nivou imaju osnovne škole sa područja Kantona Sarajevo, sa svojim redovnim učenicima u ovoj školskoj godini.

#### 3.10.3. Kategorije/oblasti takmičenja

Učenici osnovnih škola na općinskom nivou mogu prezentirati svoj rad u kategoriji - Hor/ zbor uz instrumentalnu pratnju (od 16 učenika i više).

U kategoriji Hor / Zbor uz instrumentalnu pratnju takmičiti se mogu učenici osnovnih škola, koje su pripremali nastavnici muzičke / glazbene kulture tih škola.

Muzička pratnja pored učeničkih instrumentalnih sastava, može biti:

- sa matricom CD-a; (prednost pri ocjenjivanju imaju instrumentalni sastavi)
- uz pratnju nastavnika (klavir/sintisajzer, gitara itd);

Napomena: Uz nastavnika mogu svirati i učenici koje je nastavnik naučio svirati instrument.

- uz pratnju učenika u instrumentalnom sastavu može biti orffov instrumentarij, melodika ili blok flauta.

#### 3.10.4. Dinamika takmičenja

- Škole prijavljuju horove /zborove uz instrumentalnu pratnju na poziv nadležnih općinskih službi.
- Stručni žiri se sastoji od 3 (tri) člana (predsjednik i dva člana).

- Stručni žiri ocjenjuje: intonaciju, višeglasje, tempo, dinamiku, frazu, dikciju, umjetnički dojam i odabir kompozicije.
- Stručni žiri ocjenjuje trud nastavnika u osposobljavanju učenika za sviranje pojedinih instrumenata.
- Stručni žiri proglašava jedno prvo, jedno drugo i jedno treće mjesto.

Na kantonalni nivo takmičenja plasiraju se horovi/zborovi kola prema sljedećim kvotama:

Općina Novi Grad po 3 (tri) predstavnika (prvo, drugo i treće mjesto).

Općina Centar, Novo Sarajevo i Ilidža po 2 (dva) predstavnika (prvo i drugo mjesto).

Općine Stari Grad, Vogošća, Ilijaš, Hadžići - Trnovo po 1(jedan) predstavnik (prvo mjesto).

Pravo na žalbe na rad i ocjenu žirija podnosi se predsjedniku žirija u roku od sat vremena nakon objavljivanja rezultata.

Ocjene stručnog žirija trebaju biti istaknute na vidljivom mjestu u prostoru gdje je održana revija.

- Ukoliko škola u bilo kojem segmentu odstupa od propozicija njen nastup neće se vrednovati, već se diskvalificira. O diskvalifikaciji škole odluku donosi stručni žiri većinom glasova.

4. PRILOZI

4.1. Kalendar takmičenja, revija/smotri i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i s učešćem Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JU Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu

Kalendar takmičenja, revija/smotri i drugih manifestacija koje su/nisu u organizaciji i učešću Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo za školsku 2023/2024. godinu

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEĐUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
1.	Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva djece predškolskih ustanova i specijalnih zavoda Kantona Sarajevo	-	-	Maj/Juni 2024. PU i JU „Djeca Sarajeva“		-	-	-	-	Abida Kapetanović abida.kapetanovic@rpo.ba
2.	Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo	Mart 2024. Hor uz pratnju	-	Maj 2024. Hor uz pratnju	Maj 2024. Hor uz pratnju	-	-	-	-	Azra Pešara azra.pešara@gmail.com Ana Andrić tramsovic@rpo.ba anajazba@gmail.com
3.	Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (predmetna nastava)	-	-	7.5. Test (gramatika i književnost) VII i VIII razred	8.5. Srednje stručne škole II i III razred Gimnazije II i III razred Test (gramatika i književnost)	-	-	-	-	Indira Buljubačić buljubasicindira1@gmail.com Sabina Begić sabina.begic@rpo.edu.ba

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEĐUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
4.	Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razredna nastava)	-	-	Mart 2024. (literarni rad na zadanu temu) III, IV i V razred		-	-	-	-	Lemana Terzimehić lemana.terzimehic@shrasno.edu.ba
5.	Engleski jezik (prvi strani jezik)	-	-	25.4. IX razred	28.3. III i IV razred gimnazije III i IV razred srednje škole za stručna obr. i obuku	-	-	-	-	Amila Islamović amilaislamovic@gmail.com Stanislava Matić stanislava.matic@rpo.ba
6.	Engleski jezik (prvi strani jezik – nastava se izvodi na engl. jeziku)	-	-	25.4. IX razred	28.3. IV razred (gimnazije)	-	-	-	-	Amila Islamović amilaislamovic@gmail.com Stanislava Matić stanislava.matic@rpo.ba
7.	Njemački jezik (drugi strani jezik)	-	-	4.3. IX razred	6.3. I, II i III razred	-	-	Prema terminu organizatora	-	Amra Đulan amradjulan8@gmail.com Amira Seta amira.seta@zjmmazija.edu.ba
8.	Francuski jezik (drugi strani jezik)	-	-	-	25.4. III razred	-	-	-	-	Ana Močnjak amocnjak@hotmail.com
9.	Turski jezik (drugi strani jezik)	-	-	9.5. VII, VIII i IX razred	-	-	-	-	-	Amina Duranović kozovicamina@hotmail.com

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEDUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
10.	Matematika	28.2. VI, VII, VIII i IX razred	-	19.3. VI, VII, VIII i IX razred	12.3. I - IV razred (sve srednje škole Kantona Sarajevo)	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Mirela Avdićbegović mirela.avdicbegovic@opofakci.edu.ba Lejla Tuzlak lejla.tuzlak@rpo.ba
11.	Fizika	8.4. VIII i IX razredi	-	22.4. VIII i IX razredi	19.3. I - IV razred grupe A1, B, A3 i C (sve srednje škole)	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Sanela Karović karevic.sanela@gmail.com Jasmina Baluković jasmina.balukovic@rpo.ba Amira Čerkić amira.cerick@bosnjackagim.edu.ba
12.	Hemija	-	-	14.5. IX razred	16.5. II razred gimnazije	-	-	-	-	Ajla Šaćić-Husić ahsacichusic@gmail.com Amira Čerkić amira.cerick@bosnjackagim.edu.ba
13.	Informatika	11.3. I - IX razred (jedna takmičenje za sve razrede)	-	25.3. I - IX razred (jedna takmičenje za sve razrede)	15.3. I - IV razred (sve srednje škole)	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Ibrahim Muharemović muharehim2705@hotmail.com Jasna Kojić jasna.kojic@peta-gimnazija.edu.ba

3

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEDUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
14.	Tehnička kultura	12.4. V - IX razred	-	26.4. V - IX razred	-	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Hurlija Nalo hurlijanal@yarrat.com
15.	Robotika	7.3. VII razred	-	21.3. VII razred	-	-	-	5.6.	Prema terminu organizatora	Ajla Halilović a.j.halilovic@rpo.ba
16.	Geografija/Zemljopis	18.3. IX razred	-	9.4. IX razred	17.4. I, II (sve srednje škole) III i IV razred gimnazije	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	Evropska geografska olimpijada Snež Sima sned.sima@bosnjackagim.edu.ba Internacionalna geografska olimpijada
17.	Historija BiH	8.5. VII razred	-	22.5. VII razred	-	-	-	-	-	Azmina Mumincović azmina.mumincovic@rpo.ba
18.	Građansko obrazovanje/ Demokratija ljudskih prava „Projekat građanin“ takmičenja	2.4. - 5.4. VII razred	2.4. - 5.4. III razred	18.4. VII razred	16.4. III razred	-	-	-	-	Seđilka Hadžić sedilka.hadzic@rpo.ba
19.	Likovna kultura (likovni radovi učenika srednje škole)	-	-	-	Mart 2024. I-IV razredi	-	-	-	-	Daria Osmanbegović daria.osmanbegovic@bosnjackagim.edu.ba

4

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEDUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
20.	Osnovne muzičke škole i Srednja muzička škola	-	-	26. i 27.3. I-VI (Osnovne muzičke škole) I-IV (Srednja muzička škola)		15.4. – 18.4. I-VI razred (Osnovne muzičke škole) I-IV razred (Srednja muzička škola) <i>(klavir, violina, viola, violančelo, kontrabas, udaraljke, solo pjevanje i saffeggio)</i>		-	Sva međunarodna takmičenja (Osnovne muzičke škole) (Srednja muzička škola) (klavir, gitara, harmonika, gudač, duvači, udaraljke, saffeggio, ansambli/kamer ni sastavi, orkestri, hor, klasični balet, solo pjevanje)	Arsal Ganović <a href="mailto:arsalganovic@ymail.com">arsalganovic@ymail.com</a> Tatjana Romarić-Piralić <a href="mailto:tatjana.romaric@musikasa.edu.ba">tatjana.romaric@musikasa.edu.ba</a> Mustafa Mujibegović <a href="mailto:omsmp@omsmp.com.ba">omsmp@omsmp.com.ba</a> Lamija Šošić <a href="mailto:lamija.sosic@qmail.com">lamija.sosic@qmail.com</a>
21.	Sport / Šport	Najkasnije do 10.4.2024. Odbojka – ekipa (M) i (D) – učenici od VI do IX razreda		Druga polovina aprila 2024. Odbojka – ekipa (M) i (D) – učenici od VI do IX razreda		Druga polovina aprila 2024. Odbojka – ekipa (M) i (D) – učenici od I do IV razreda		-	-	Svada Krenić <a href="mailto:svada.krenic@brcgimnazija.edu.ba">svada.krenic@brcgimnazija.edu.ba</a> Lejla Telarević <a href="mailto:lejla.telarevic1@gmail.com">lejla.telarevic1@gmail.com</a>
22.	Islamska vjeronauka	-	-	26.3. VIII razred 28.3. IX razred	20.3. I razred (sve srednje škole)	Regionalna takmičenja – Muftuluk sarajevski 20.4. VIII i IX razred	Regionalna takmičenja – Muftuluk sarajevski 20.4. I razred (sve srednje škole)	25.5. 11. državno takmičenje VIII i IX razred I razred (sve srednje škole)	29.6. 10. međunarodna takmičenja VIII i IX razred I razred (sve srednje škole)	Adisa Milić <a href="mailto:adislamlic@winkonline.com">adislamlic@winkonline.com</a>

5

R. br.	Takmičenja i revije/smotre u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEDUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
23.	Šah	-	-	27.2. 1. grupa I - III razred 2. grupa IV - VI razred 3. grupa VII - IX razred M i Ž grupe	29.2. I, II, III i IV razred (sve srednje škole) M i Ž grupe	-	-	-	-	Azra Mahmutagić <a href="mailto:mahmutagic.azra64@gmail.com">mahmutagic.azra64@gmail.com</a> Vahidin Omanović <a href="mailto:vahidin@ssks.ba">vahidin@ssks.ba</a>
24.	Science	-	-	-	15.12. I, II i III razred srednje škole	-	-	-	-	Dženica Buljagić <a href="mailto:dzenica.buljagic72@gimnazija.edu.ba">dzenica.buljagic72@gimnazija.edu.ba</a>
25.	Liga pregovaranja	-	-	-	13.5. 3. razred gimnazije	-	-	-	-	Kerim Hadžić <a href="mailto:kerim1997@live.com">kerim1997@live.com</a>
26.	Debatne parlornice	-	-	-	8.4. I-IV razredi	-	-	-	-	Alma Ahmethović <a href="mailto:almahmethovic1@gmail.com">almahmethovic1@gmail.com</a>

6

R. br.	Takmičenja i revije/smotre koje nisu u organizaciji Ministarstva za odgoj i obrazovanje i Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo	NIVOI TAKMIČENJA							Voditelj takmičenja	
		OPĆINSKI		KANTONALNI		FEDERALNI		DRŽAVNI		MEĐUNARODNI
		Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola	Osnovna škola	Srednja škola			
1.	Bošnjačka zajednica kulture Preporod	-	-	Februar 2024. Konkurs za literarne i likovne radove za učenike/djeca u osnovnih/pr edškolskih ustanova	-	-	-	Konkurs mart /april 2024. Završna manifestacija	Bošnjačka zajednica kulture Preporod info@preporod.ba	-
2.	Upozoravanje na opasnost od mina CRVENI KRIŽ	Centar 3.11.2023. Ilidža 8.11.2023. Stari Grad 1.11.2023. Iljaš 9.11.2023. Novo Sarajevo 9.11.2023. Vogošća 3.11.2023. Novi Grad 28.10.2023. Hadžići 1.11.2023. Trnovo Školsko takmičenje	-	23.11.	-	2.12.	-	-	-	-

7

3.	Pružanje prve pomoći CRVENI KRIŽ	Novo Sarajevo 9.3. Novi Grad 20.4. Ilidža 9.3. Centar 20.4. Vogošća 13.4. Iljaš 9.3. Stari Grad 13.4. Hadžići April 2024. Trnovo Školsko takmičenje (jedna škola)	Novo Sarajevo 9.3. Novi Grad 20.4. Ilidža 9.3. Centar 20.4. Vogošća 13.4. Iljaš 9.3. Stari Grad 13.4. Hadžići April 2024. Trnovo Školsko takmičenje (jedna škola)	27.4.	27.4.	-	-	-	-	-
4.	Vjeronauk	-	-	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	-	-	Prema terminu organizatora	Prema terminu organizatora	-
5.	Smotra naučno-tehničkog stvaralaštva	-	-	-	-	Prema terminu organizatora	-	Prema terminu organizatora	-	Naradna tehnika
6.	Festival rada srednjih stručnih i tehničkih škola	-	-	-	-	-	-	Prema terminu organizatora	-	-
7.	XXV saobraćajno obrazovno takmičenje učenika osnovnih škola	-	-	Prema terminu organizatora	-	-	-	-	-	-

MINISTRICA

Naida Hota-Muminović

8

## 4.2. Koordinator / voditelj takmičenja

<b>Red. broj</b>	<b>Nastavni predmet / Oblast</b>	<b>Ime i prezime</b>	<b>Mail adresa</b>
1.	Matematika - OŠ	Mirela Avdibegović	<a href="mailto:mirela.avdibegovic@ospofalici.edu.ba">mirela.avdibegovic@ospofalici.edu.ba</a>
2.	Fizika - OŠ	Sanela Karović	<a href="mailto:karovic.sanela@gmail.com">karovic.sanela@gmail.com</a>
3.	Informatika - OŠ	Ibrahim Muharemović	<a href="mailto:mibrahim2706@hotmail.com">mibrahim2706@hotmail.com</a>
4.	Tehnička kultura	Hurija Nalo	<a href="mailto:hurijanalo@gmail.com">hurijanalo@gmail.com</a>
5.	Robotika	Ajla Halilović	<a href="mailto:ajla.halilovic@irpo.ba">ajla.halilovic@irpo.ba</a>
6.	Geografija/Zemljopis	Sead Srna	<a href="mailto:sead.srna@bosnjackagim.edu.ba">sead.srna@bosnjackagim.edu.ba</a>
7.	Historija BiH	Azerina Muminović	<a href="mailto:azerina.muminovic@irpo.ba">azerina.muminovic@irpo.ba</a>
8.	Građansko obrazovanje/Demokratija i ljudska prava „Projekt građanin“ takmičenja	Sedžida Hadžić	<a href="mailto:sedzida.hadzic@irpo.ba">sedzida.hadzic@irpo.ba</a>
9.	Sport / Šport	Suada Krezić	<a href="mailto:suada.krezic@treca-gimnazija.edu.ba">suada.krezic@treca-gimnazija.edu.ba</a>
10.	Sport / Šport	Lejla Telarević	<a href="mailto:lejla.telarevic1@gmail.com">lejla.telarevic1@gmail.com</a>
11.	Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo	Azra Pohara	<a href="mailto:azra.pohara@gmail.com">azra.pohara@gmail.com</a>
12.	Revija kulturno-umjetničkog stvaralaštva učenika osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo	Ana Andrić Imamović	<a href="mailto:annaglazba@gmail.com">annaglazba@gmail.com</a>



## 4.3. Formular / Šifrarnik koji učenici popunjavaju prije početka registracije

Šifra: \_\_\_\_\_

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Škola: \_\_\_\_\_

Razred: \_\_\_\_\_

Ime i prezime nastavnika: \_\_\_\_\_

***Napomena:** Svoju šifru negdje zapiši, ili memoriši, jer će ti trebati za spašavanje fajlova koji će se pregledati. Nakon toga, ovaj listić preklopi i predaj dežurnom nastavniku kada vam on/a da odobrenje za to.*

-----

Šifra: \_\_\_\_\_

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Škola: \_\_\_\_\_

Razred: \_\_\_\_\_

Ime i prezime nastavnika: \_\_\_\_\_

***Napomena:** Svoju šifru negdje zapiši, ili memoriši, jer će ti trebati za spašavanje fajlova koji će se pregledati. Nakon toga, ovaj listić preklopi i predaj dežurnom nastavniku kada vam on/a da odobrenje za to.*

-----

Šifra: \_\_\_\_\_

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Škola: \_\_\_\_\_

Razred: \_\_\_\_\_

Ime i prezime nastavnika: \_\_\_\_\_

***Napomena:** Svoju šifru negdje zapiši, ili memoriši, jer će ti trebati za spašavanje fajlova koji će se pregledati. Nakon toga, ovaj listić preklopi i predaj dežurnom nastavniku kada vam on/a da odobrenje za to.*

-----

Šifra: \_\_\_\_\_

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Škola: \_\_\_\_\_

Razred: \_\_\_\_\_

Ime i prezime nastavnika: \_\_\_\_\_

***Napomena:** Svoju šifru negdje zapiši, ili memoriši, jer će ti trebati za spašavanje fajlova koji će se pregledati. Nakon toga, ovaj listić preklopi i predaj dežurnom nastavniku kada vam on/a da odobrenje za to.*

**4.4. Obrazac za podnošenje žalbi**

Nastavni predmet/oblast: \_\_\_\_\_

Šifra: \_\_\_\_\_

Zadaci na koje se odnosi žalba:

\_\_\_\_\_

Obrazloženje:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

Nastavni predmet/oblast: \_\_\_\_\_

Šifra: \_\_\_\_\_

Zadaci na koje se odnosi žalba:

\_\_\_\_\_

Obrazloženje:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....